

התאחדות בני מול

יצא לאור

ע"י התאחדות אברכים דחסידי סאטמאר

בנשיאות כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

בני ברק - אלעד

כ"ה טבת תשע"א

וארא

שנה ט"ו גליון תרצ"ב

תוכן הענינים

לקח טוב..... עמוד ב'
שבת בשבתו..... עמוד ג'
דבש תמרים..... עמוד ד'
בשפתי צדיקים..... עמוד ה'
פרפראות לחכמה..... עמוד ו'
ודרשת וחקרת..... עמוד ח'
פניני התורה..... עמוד י"א
משולחן גבוה..... עמוד י"ג
חוקים להורות..... עמוד ט"ו
הילולא דצדיקא..... עמוד י"ט
דבר בעתו..... עמוד כ"א
משולחן מלכים..... עמוד כ"ב
דברות קודש..... עמוד כ"ו

והכבד את לבו ולא שמע אליהם

מערך והמולה רבתי שררה בשוק העיר, קולות וברקים מילאו את חללה עוברים ושבים נתקלו לחוות שנעמדו שני השותפים יהודי וגוי שהסתכסכו בוויכוח סוער, וכשראו שאינם באים לעמק השוה הפנו את טענותיהם אל השופט שידון ביניהם, כשכל אחד משני הצדדים מנסה להוכיח את צדקתו ואשמת חברו.

השופט שהיה שונא ישראל מובהק נטה כל הזמן לצידו של הגוי, וכשראה היהודי שידו על התחתונה והולך להפסיד את המשפט שלח להשופט מתנה בסתר כדי להטות את לבבו לטובה אליו.

שאל אותו השופט: כיצד הנך נותן לי שוחד הלא בתורתכם כתיב שאסור לתת שוחד לדיין שהרי לב הדיין יטה אחר נותן השוחד, והדין שיוציא לא יוכל להיות דין אמת, מכיון שהשופט נוגע בדבר.

השיב לו היהודי: אילו היית יהודי והיו באים לפניך ראובן ושמעון לדין, דעתך על שניהם שקולים היא, ואין לבך נטה לזה יותר מאשר לזה, והדין יכול להיות דין אמת, לכן אם צד אחד יתן שוחד הוא מכריע בכך את לבו של הדין לצידו, וכל מאזני הדין תמה לטובתו, לא כן הדבר כאשר באים יהודי וגוי לדון בפני שופט גוי, כאן דעתו של השופט אינה שקולה ושוה לגבי שניהם, לבו של השופט נטה מלכתחלה לצד הגוי, שהרי הלכה הוא בידוע שעשו שונא ליעקב, וכדי לאזן את דעתך שלחתי לך שוחד, כנגד נטיית לבך לצד בעל דיני תבוא נטיית הלב אל השוחד, וכפות המאזניים של המשפט תהיינה שקולות, והדין יצא מתוקן.

על פי משל זה מבאר הבית הלוי מברכים זי"ע את קושיית המפז' כיצד הכביד ה' את לב פרעה והרי על ידי כך נטל ממנו את האפשרות לבחור בטוב ולשלוח את בני ישראל מארצו.

אך לפי האמור מובן, שהרי רצונו האמיתי של פרעה היה שלא לשלוח את בני ישראל מארצו, אולם מתוך הסבל הגדול שהיה לו ולעמו מהמכות הוא עמד לפעול נגד רצונו, יציאה בתנאים אלו לא היתה נחשבת לפרעה לזכות, הואיל ומה שנעשה בהכרח אינו אלא אונס ואינו נחשב למאומה, חיוק לבו ע"י ה' היה איפוא לא כדי לשלול ממנו הבחירה, אלא אדרבה כדי להסיר ממנו את יראת המכה, וע"י כך שב פרעה לרצונו העצמי שהיה שלא לשלח.

אכן בני ישראל הם להיפוך, כמ"ש הרמב"ם (הל' גירושין פ"ב ח"ב) על מה דקיימא לן גבי גט וקרוב (יבמות קו). כופין אותו עד שיאמר רוצה אני, כי באמת מוטבע בנפש כל אדם מישראל לשמוע למצוות קונו, אלא שיצרו הרע מסיתו לעשות הרע בעיני ה', ושאר שבעים הוא המונע והמעכב מלעשות הטוב והישר בעיני ה', ולאחר שהוכה ותשש יצרו הרע הרי הוא עושה כמבעו וכרצונו כדת של תורה.

וממוצא דברים אלו נמצאו למדין מליצה ישרה על כל בית ישראל, כי אף אם נכשלו ועברו על מצוות ה', לא מרוע לבבם עשו כן ולא להכעיס את בוראם הלילה, אלא אנוסים הם ביד יצרם הרע הבוער בקרבם תמיד, אבל בפנימיות לבבם כל רצונם ומאווים ותשוקתם לעשות רצון קנם וחפץ צורם, ולאחר שמסירין המונע ותשש יצרם הרי הם עושים הטוב והישר כמבעם וכרצונם.

זמנים	חז"ל	מוצ"ש	יחסי התורה
ברוקלין	4:23	5:51	יום א' דף יג'
קריית יואל	4:22	5:50	יום ב' דף יד'
מאנסי	4:22	5:50	יום ג' דף יד'
לעקוואד	4:26	5:54	יום ד' דף טו'
מאנטרעאל	4:09	5:54	יום ה' דף טו'
מעלבוינד	8:27	9:58	עש"ק חזרה
בוענאס איירעס	7:55	9:24	שב"ק חזרה
לאנדאן	3:46	5:14	להכנסת מידעות, ברכות מול טוב, הנצחת שם, לעילוי נשמות, וכו' יפנו לאפיס כולל עניי חיים בארה"ב: 1-888-732-6347 EXT 4 1-888-REB-MEIR
מאנטשעסטער	3:44	5:13	
אנטווערפן	4:26	5:58	
ווינ	3:55	5:23	
בני ברק	4:24	5:59	
ירושלים	4:09	6:03	

שבת מברכים - ר"ח שבט יהיה ביום חמישי
מולד: ליל ד' בשעה 10:32 בערב, עם 5 חלקים

די פארזיכערטע סגולה פאר

כל מיני ישיועות

1-888-REB-MEIR
732-6347

קהל יטב לב ד'סאטמאר

בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

בני ברק

שמחו צדיקים בה' והודו לזכר קדשו

מעומק ליבנו פנימה, קול מברכים נרימה, ונשגור זאת הברכה, באהבה והערכה, קדם פני כבוד מורינו, ומורה דרכינו, המסור אלינו בכל לב ונפש, לכל אחד מאתנו מטיב בדעת תורתו וחכמתו, בהדרכה ישרה ובמיטב תבונתו, אוהב את הבריות ומקרבן לאביהם שבשמים, בהרבצת תורה ויראת שמים, למענינו לא ישובת יומם ולילתא טוב עין הוא יבורך, מקבל את כ"א במאור פנים ובשבח, מפיו בנו רוח חיים בדרשותיו הנלהבים ואמרותיו היקרים, מחזק את לבבינו ללכת בדרכי ישרים, איש האשכולות, פה מפיק מרגליות, רועה נאמן לעדתו, צמוד לליבנו, ומאיר נתיבותינו

מורינו הגה"צ ראש ישיבתינו שליט"א

לרגל השמחה בביתו נאווה בהולדת הבן הבכור ני"ו אצל בנו החשוב פרצע"ח

הרב משולם זושא מייזליש הי"ו

אב"י בעואב"י בארא-פארק יע"א

והברכה אחת היא לכבוד אביו הגדול פאר מקדושים, רועה נאמן לעדתו, על ישראל הדרתו

כ"ק הגה"צ אב"ד דקהל יטב לב ב"פ שליט"א

ושלוחה ברכותינו ברכת הדיוט, יה"ר שבית צדיקים יעמוד, בהדר והוד, ויזכה לראות ולרוות רב תענוג ונחת מכל יוצאי חלציו, עדי נזכה לביאת מלכא משיחא, ומלכינו בראשינו בעגלא ובזמן קריב, אמן.

המברכים באהבה ובהערצה

מרדכי שווארץ

הלל פרידמאן

בשם מתפללי ביהמ"ד
ברח' רמב"ם

אליעזר פאלאטשעק

שלמה זלמן דאסקאל

בשם מתפללי ביהמ"ד
בזכרון מאיר

יקותיאל יצחק בראך

אלימלך דאוידאוויטש

בשם מתפללי ביהמ"ד
הגדול בשיכון

לקח טוב

ליקוטים יקרים, מפי סופרים וספרים ע"ד מוסר וחסידות נאמרים

תנו לכם מופת, דהאריז"ל כתב דצריך כל אדם להאמין שדיבור שלו עושה נחת רוח לבוראו, ופועל פעולות טובות לישראל וכשמאמין צריך לשמור דיבורו מכל שמות והבל, רק ללמד זכות על ישראל, וכשעושה זאת הקב"ה עושה מה שצריך לא על ידי הדיבור, וזה שאמר תנו לכם מופת, שאתם יכולים לפעול ע"י דיבורכם, ובכך ואמרת אל אהרן קח את מטך והשלך לפני פרעה וכו', שיש להם כח לעשות ממה תנין ומתנין מטה ע"י הדיבור.

(קדושת לוי)

☆

והצלתי וכו' וגאלתי וכו', עיקר עבודת מצרים שע"ז ידעו אח"כ להיות עבדים להש"ת לשמור כל מצותיו, ובאמת אין טובה גדולה מזו, וזש"ה ואח"כ יצאו ברכוש גדול במעלה גדולה ע"י השיעבוד, ולכן נאמר בהוציאך וכו' תעבדון וכו', וזהו ולקחתי מלשון קנין, אתכם, ה' לי בני ישראל עבדים וכו', המוציא אתכם בתמידות בכל יום, שלא ישכח, ועי"ז יהיה עבודתו עבודה תמה.

(מעגלי צדק)

☆

ונתתי אצתה לכם מ'רשה אני ה', ר"ת אל"ם, עפי"מ דאחז"ל מ"ד האמנם אלם צדק תדברון, מה אומנתו של אדם בעוה"ז, יעשה עצמו כאלם, ולכאורה תמוה דאומנתו של אדם בעוה"ז הוא להשלים עצמו בלימוד התורה ובעסק המצות, הכוונה א"א להשיג שלימות אומנות זה כי אם במי שמושים עצמו כאלם, והיינו דרמו קרא ונתתי אותה לכם מורשה דרמו על התוה"ק, דכתיב ביה מורשה דלזה צריך שעשה עצמו כאלם ע"ד מה אומנתו של אדם בעוה"ז, וזה רמו"ר אלם. (ערוגת הבושם)

☆

בני יצהר קרח ונפג וזכרי, פ' הר"ר וזשע זצ"ל, יצהר מלשון צוהר, ר"ל הצדיקים שהם מזכרים ומצהירים את החומר שלהם, קרח כשקר להם מקרירות החרף, ונפג, עפי"מ פוגמין את הקור, וזכרי, ע"י שזוכרין את עצמם בהש"ת והרבי מלובלין זצ"ל פ' נפג שהצדיקים מבקשים מהשם יתברך שפיג מהם את הקרירות כדי וזכרי, שיוכלו להזכיר את הש"ת, כי הצינה מבטלם מעבודת הקודש.

(אילנא דחיי)

כבד לך פרעה וכו' דידוע דהיצר הרע מכונה פרעה אותיות העורף, וזה הפי' כבד לב פרעה היינו אם איש הישראלי רואה שלבו כבד מחמת היצר הרע, העצה היא לך אל פרעה בבוקר, כי בבוקר הוא זמן תשובה, שהאדם יוכל להתגבר על היצר הרע, ובכל בוקר נתעורר מדת חסד של אברהם אבינו כדכתיב וישכם אברהם בבוקר, ואזי הזמן מוכשר לעשות תשובה. (בנסת יחזקאל)

☆

אם מאמין בהשגחה פרטית יודע שהכל מאתו יתברך ואינו מקפיד על אחרים

ובני מררי מחלי ומושי, היינו ע"ד מה שארז"ל, מעולם לא עלתה קללת חברי על מטתי, וכמו שכתוב בשם האר"י למחול לכל אדם, וזה אי אפשר כי אם למי שמאמין בהשגחה פרטית מקל יתברך שמו, וידוע שהכל מעשיו גרמו לו, וכל מיני מריבות ומחלוקת שיש לו הכל מעשיו גרמו לו זאת, ועי"ז בנקל לו למחול לחבירו, וזהו ובני מררי היינו שאומר שכל המריבות שלו מעצמי וממעשי, ואני גרמתי לי זאת, על ידי זה מחלי כנ"ל שמוחל לחבירו, ומושי היינו שהמינא הוסר ממנו לגמרי על ידי זה הנ"ל, ומה שרוצה בלבו להקפיד ולקעוס על חבירו הוא מתמרמר על עצמו שהוא הוא עיקר הגורם בנזקו והוא צריך למחילת עצמו, וגם שע"י היסורין שיש לו ממשמש במעשיו, וממילא אין לו פנאי להקפיד על חבירו ומוחל לו, והבן. (משמרת איתמר)

החטא והכסמת לא נכו כי אפילת הנה, דהתורה היא נצחית הכלל דצריך האדם להיות ענין ושפל, וכשהוא ענין הוא מתון וישוב הדעת ומלת נכו הוא לשון מנכה, ואפילת לשון מתנן שאינו אומר ואינו עושה ואינו מדבר תיכף רק אח"כ, וזהו והחטא לשון חטא שהוא לעצמו חטא ולא ירא שמים, והכסמת לשון כתמים שרואה עצמו מלא כתמים וצריך לתשובה, לא נכו, היינו שאין מנכה עצמו לומר שהוא צדיק, רק להפוך, ומחמת מה הוא זה, כי אפילת הנה, מפני שיש בו מתינות, וישוב הדעת, ועי"כ הוא תמיד בתשובה ובא לציון גואל אמן.

(תורת המגיד מללאטשוב)

☆

ויאמר למחר ויאמר כדברך וכו', מה שכתוב ויאמר כדברך, היינו שאמר לו, מדברי עצמך אתה רואה כי אין הדיבור בהשוות רק נמסר ביד מלך מלכי המלכים הקב"ה, והראיה לזה כי לא בקשת לתיכף ומיד, רק למחר, ומה גופא תדע כי אין כח' אלקיננו. (בארת המים)

וידבר אלוקים אל משה ויאמר אליו אני ה', פרש"י נאמן לשלם שכר טוב וכו'. וצריך לדעת במאמר הכתוב וידבר אלוקים וקשה מה דיבר אליו, ואפ"ל דהנה כידוע הוי' רומז לרחמים ושם אלוקים רומז למדת הדין ובסידור האר"י"ל בשם הרה"ק ר' שבת מראשקוב ז"ל שבפסוק פ'דנו ו'מצילנו מרומז שם אלוקים שהוא בגימטריא פ"ו וכן בר"ת פ'דנו ו'מצילנו שהוא רומז למדת הדין, ומעולם הוא ש"מך הוא ר"ת משה שהוא רומז לדת הרחמים, והיינו שהשם של משה ממתיק מדת הדין, והנה לשון וידבר לשון הנהגה כלשון הפסוק וידבר עמים תחתינו, וזו פי' הפסוק וידבר אלוקים אל משה פי' כשמוליכין את מדת הדין אל משה שהוא ממתיק מדת הדין לרחמים, אז אני ה' נאמן לשלם שכר. (זכרון יחזקאל)

☆

וידעתם כי אני ה' אלוקיכם, אם היה אדם יודע באמת שהכל מהש"ת לא היו מסתירין לו כלל, וכל ההסתור כדי שלא ידמה שממנו הוא. (חידושי הרי"ם)

☆

בזאת תדע כי אני ה', נ"ל דידוע דאם האדם חוטא ה', אוי נעשה מסך המבדיל בינו לבין אביו שבשמים, וממילא תש אצלו כח האמונה, אבל אם האדם שם אל לבו לשוב בתשובה שלימה לפני אדון הכל, אז סר ממנו המסכה שהיה על עיניו, ובא יבא לידי אמונה שלימה לראות גבורת ה', ואין זאת אלא תשובה, וזה שאמר הכתוב, בזאת פי' ע"י תשובה, תדע כי אני ה' תוכל לבא לידי אמונה שלימה. (באר מנחם)

☆

ויאמר משה לפרעה התפאר עלי וכו', דהנה אומות עו"ז בראותם איזה סיבה הבא עליהם טוב או לרעה, הם תולים בע"ז שלהם, אבל אין להם חשקות יותר לפארה ולשבחה מחמת הסיבה הזאת, ולא כן עם הקדוש העובדים את הקל חי יקום מכיררים נפלאותיו ומשכחים ומפארים אותו ע"י פעולותיו, וזהו שאמר משה רב"ה לפרעה התאר וכו' למען תדע כו' כלומר בזאת תדע כי אין כח' אלקיננו, שכאשר תחלה בו יתברך הפעולה ישא לדבך לפארו בחסיכה הזאת, וק"ל. (נועם אלימלך)

בעוהש"ת

Cong. Yetev Lev
D'Satmar

קהל יטב לב
ד'סאטמאר

163 Rodney Street • Brooklyn, NY 11211 • Tel: (718) 302-6720 • Fax: (718) 302-6724

חברה משניות

הזמנה חשובה!

הננו להזמין בזה את כל אנ"ש החשובים הי"ו אל

סיום סדר זרעים והתחלת סדר מועד

וסעודת

מלוא מלכה

ומעמד הסברה

רבתי

מוצאי שבת קודש

פרשת וארא הבעל"ט

בשעה 9:00

בהיכל בית מדרשינו הגדול 14 - הופפער סט.

וידרשו

הרב הגה"צ אבד"ק ור"מ שליט"א

הרה"ג ר' יוסף חיים גרינוואלד שליט"א

בגודל ענין קביעות ללימוד משניות בכל יום
ובפרט בימי השובבי"ם לתיקון הנפש

הנהלת הקהלה

לע"ר יונה ב"ר פנחס גלויבער ז"ל

אמרות קודש בעניני שבת נאמרים על פרשת השבוע ערובים וסדורים

שבת בשבתו

שבת היא שביתת העולמות היפך מעולם הטבע

וארא אל אברהם וגו'. ונראה דהנה במדרש (ב"ר פ' י"ט) ז' צדיקים היו מאברהם עד משה שכל אחד הוריד את השכינה מרקיע לרקיע עד משה רבינו ע"ה שהורידה לארץ. ונראה דכמו השביעי בימים הוא שבת כ"כ משה רבינו ע"ה ה' השבת של ז' הצדיקים, היינו שכל ששת הצדיקים שלפניו היו כמו ששת ימי המעשה שעבודתם היתה להמשיך קדושה בעולם הטבע ובזה האירו את עולם הטבע עד שהי' בכחם להוציא יקר מזולל ולגיייר גיורים, ולברר הטוב מן הרע. וצדיקים אלה עשו זאת בכח השם אל שד"י לעשות נסים נסתרים מלובשים בטבע כמ"ש הרמב"ן. עד שבא משה רבינו ע"ה ועשה אותות ומופתים יוצאים מהיקש הטבע לגמרי והראה שהטבע נדחה לגמרי מפני רצון השי"ת, ומרע"ה עשה זאת בכח שם הוי' שנותן בכל עת הוי' חדשה, ולעשות אותות ומופתים בשינוי ממנהגו של עולם. והוא כעין יום השבת שאין בו מלאכת הברורים כלל וכאילו כל מלאכתך עשוי'. רק שביתה והעלאת העולמות, היפוך ששת ימי המעשה שהם עולם הטבע שהיתה הבריאה נמתחת והולכת. וכ"ז בידינו מכח ירושת האבות ומכח מרע"ה ובטרם בא משה רבינו ע"ה שהי' כח ישראל רק מירושת האבות הקדושים, וכעין ששת ימי המעשה, לא הי' הזיכור והמירוק רק כנגד זה. אבל אח"כ כשנשתלח משה רבינו ע"ה אל בני ישראל ונעשו עמו של משה, השיגו גם זאת המעלה להיות ראויים לקדושת שבת למעלה מן הטבע, ושיהי' כאילו כל מלאכתך עשוי', שוב היו צריכין מירוק וזיכור גם לבחי' זו, והמירוק הזה הוא במה שהכבידו עליהם העבודה כ"כ עד שלא נשארה בהם שום בחי' עצמית, כמאמר פרעה תכבד העבודה על האנשים ואל ישעו בדברי שקר. וזה לעומת שהקדושה כאילו כל מלאכתך עשוי' שלא תהרהר אחר מלאכה, לעומת זה הוא בקליפה שלא יתהרהר כלל בעבודה. ובכן התירוץ מבואר, שאל האבות נגלה רק בשם הזה, באשר עבודתם היתה להמשיך את הקדושה אל הטבע וכנ"ל, ע"כ בנייהם במצרים לא היו צריכין מירוק רק בענין זה, אבל למשה רבינו ע"ה נודע בשם הוי' שהטבע נדחה וכנ"ל צריכין מירוק ג"כ יותר וכנ"ל. (שם משמאל)

השומר שבת מודה בחידוש העולם ובחפץ ויכולת

ולא שמעו אל משה מקוצר רוח ומעבודה קשה. פשוטו כמשמעו ורז"ל אמרו שהיה קשה להם לפרוש מע"ז, ונ"ל דא

ודא א' היא, כי אמז"ל כל המשמר שבת אפי' עע"ז כדור אנוש מוחלין לו ומפרשי' שע"י שמירת שבת עצמו מודה בחידוש עולם ובחפץ ויכולת וממילא אין כאן ע"ז, וידוע כי מרע"ה טרם בריחתו השתדל אצל פרעה שינוחו בשבת ונחו בשבת כל ימי מצרים וע"ז נאמר ישמח משה במתנת חלקו, וע"כ אין ראוי שיעבדו ע"ז כיון ששמרו שבת, אך אחר שגזר פרעה תכבד העבודה אפי' נימא פרעה לא שיעבדם ביום השבת מ"מ הם בעצמם הלכו בשבת לקושש קש לתבן לצורך כל השבוע וממילא נחשדו על ע"ז כיון שלא שמרו שבת והיינו מעבודה קשה ממש מקשה לפרוש מע"ז. (חתם סופר)

בשבת זוכים לאמונה ולרוח הקודש

הן בני ישראל לא שמעו אלי ואיך ישמעני פרעה ואני ערל שפתיים. וי"ל שמקודם כתיב ויאמן העם, וזה היה על ידי כח השבת שהכניס אמונה בלבם. דשבת בחינת מהימנותא שלימתא ועל ידי המגילות שהיו משתעשעין בהם משבת לשבת שהשם יתברך גואלן. וכיון שאמר פרעה תכבד העבודה וגו', ואל ישעו וגו', אל יהו משתעשעין ואל יהיו נפישין ביום השבת כמו שאמרו (מדרש רבה שמות פ' ה). על כן אף שאמר להם משה רבינו ע"ה כל הלשונות של גאולה והוצאתי והצלתי וגאלתי ולקחתי. מכל מקום לא נכנס בלב ישראל כיון שנחסר להם השבת והמגילות שהיה מביא בלבם האמונה בשלימות. וזהו שנאמר ולא שמעו אל משה מקוצר רוח ובזוהר הקדוש (כה ב) רוח בתראה, היינו רוח הקודש דכל ישראל בני נביאים (כמו שאמרו פסחים סו). שהם בני אברהם יצחק ויעקב שהיו נביאים ומזה יש לכל אחד מישראל רוח הקודש לכיון המעשה אשר יעשה. ובשבת שהוא מדת מלכות פה תורה שבעל פה. ותורה שבעל פה על ידי רוח הקודש כמו שכתב הרמב"ן (ב"ב יב). אז כל אחד מישראל משיג מבחינת רוח הקודש. וזהו שנאמר מקוצר רוח ממה שניטל מהם השבת שהיו זוכין על ידו לבחינת רוח הקודש. ואחר כך אמר משה רבינו הן בני ישראל לא שמעו אלי וגו', ואני ערל שפתיים שעל ידי שניטל מישראל השבת ונחסר להם האמונה על ידי זה גרמו ואני ערל שפתיים שמשה רבינו היה המנהיג שלהם. ולא אמר כבד פה וכבד לשון כמו שאמר בתחלה על שהדיבור בגלות. שהרי כבר הובטח ואנכי אהיה עם פיו. רק אמר שנחסר לו הכח להוציא מן הכח אל הפועל, דהיינו שיכנסו דבריו בלב השומע. ואמר ואני ערל שפתיים כמו שקראו ליצר הרע גם כן ערל שהוא כח זר יושב בלב. וכן כאן אמר שהוא כח זר מונח על שפתיו שאינו מניח לדיבור שלו שיעשה פעולתו. (פרי צדיק)

נחמו, נחמו

ביגון קודר משתתפים אנו בצערו ובאבלו של מע"ב ידירנו
הנכבד האי גברא יקירא, איש חי ורב פעלים תדירא, הוא
הגבר אשר נתמנה ע"י מרן רביה"ק בעל דברי יואל זי"ע
לנהל מוסדותינו הק' והמעטירה, וזה רבות בשנים עומד
על הפקודים בתפארה, בונה ומקים עולמות של תורה, ה"ה

הרה"ח ר' משה חיים ווייס הי"ד

מנכ"ל מוסדותינו הק'

המתאבל מרה על פטירת אמו מזרתו החשובה הצו"ח
מרת שיינדל ב"ר צבי יהודה ע"ה

ובכך שגורה בזה תנחומינו הנאמנים, לאביו ידירנו החשוב והנערץ זקן ונשוא פנים

הרה"ח ר' יהושע ווייס הי"ד

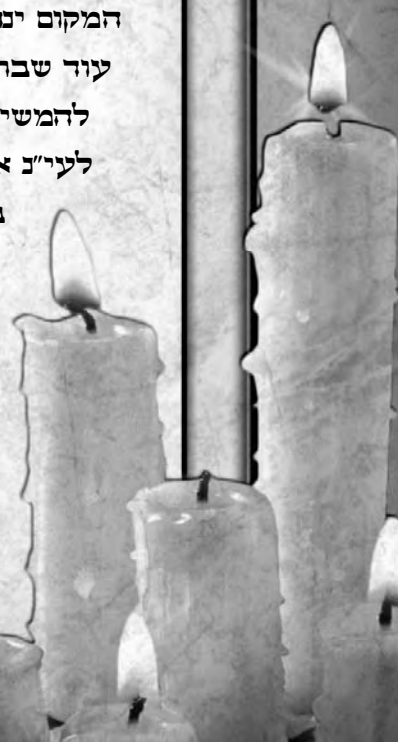
ממייסדי קהילתינו ומוסדותינו הק'

ולאחיו החשובים והנכבדים, רודפי צדקה וגומלי חסדים, שמים חטוב עליהם מעירים
מוה"ר בנימין זאב ווייס הי"ד ומוה"ר יצחק אייזיק ווייס הי"ד

המקום יתום אותו בתוך שאר אבלי ציון, ומעתה ועד עולם לא ישמע
עוד שבר ויגון, ששון ושמתה ישיגוהו, ואך טוב וחסד ירדפוהו, ויזכה
להמשיך בפעליו הכבירים לפרט ולכלל, ומעשיו הברוכים יזקפו
לעיר"נ אמו המנוחה ע"ה בשמי מעל, עדי יקוצו וירננו שוכני עפר
בביאת גוא"צ ומלכינו מרן רבינו שליט"א בראשינו,
במהרה בימינו, אמן.

המשתתפים בצער רב ובנטפי תנחומין

יוסף יהושע גרין, יצחק ברוך אילאוויטש,
גרשון כהן, פסח ראטה, יקותיאל יצחק בראך,
יחזקאל ראטער, צבי יודא ווייס

דבש תמרים

**בנינים יקרים, מבאר חפרוה שרים,
רבותינו הקדושים עצי התמרים**

הן בני ישראל לא שמעו אלי ואיך
ישמעני פרעה ואני ערל שפתים
ונראה דערל שפתיים דהכא אינו
הכבד פה והכבד לשון המבואר
בפרשת שמות, רק ערל שפתיים
דכאן הוא פה אטום כמו נסתתמו
מענותיו ולא מצד ק"ו אתי עלה,
אלא ה"פ כשאמר לו השי"ת למשה
בא דבר אל פרעה וגוי השיב לו
משה הן בני ישראל לא שמעו אלי,
ואיך יהיה אם ישמענו פרעה, אז אני
ערל שפתיים, שאשאר פה סתום
מלהליץ על ישראל. (ישמח משה)

☆

והוצאתי אתכם מתחת סבלות
מצרים. ופירש"י כי כן הבטחתי
ואח"כ יצאו ברכוש גדול, נשאלתי
למה הביא רש"י ספא דקרא ברכוש
גדול, ויל"פ דכתיב למעלה וישמו
עליו שרי מסים וגוי ויתכן כי העניים
בנו והעשירים ה"י פודים את עצמם
במס שנתנו להעמיד אחרים במקומן
ואח"כ רבתה המשא עד שמכח זה
נעשו עניים ואפשר שמה שאמר
למען ענות"ו היינו לעשותן עניים
בסבלותם ומפני זה אמר כאן
והוצאתי אתכם לא מבע"י מגוף
סבלותם אלא אפילו מן העניות ע"י
המס שנתנו במקום סבלותם (כמו עין
תחת עין) וזהו "מתחת" סבלות
מצרים היינו מה שנתנו במקום
סבלות מצרים, וזה שפרש"י כי כן
הבטחתי שנא' ואחרי כן יצאו
ברכוש גדול (יטב לב)

☆

לכן אמור לבני ישראל אני הי וכו'.
ונראה עפ"י הנודע דע"י אמונה יוכל
להמשיך רב טוב לבית ישראל,
וכדאיתא במדרש אין ישראל ניזונים

אלא בזכות האמונה, ואיתא בייטב
לב כי הוא מלשון ויהי אומן את
הדסה לשון המשיכה כי ע"י האמונה
נמשך כל מילי דמיטב, ולכן ציוה
הקב"ה לכן אמור לבני ישראל אני
ה', שע"י האמונה שיאמינו ישראל
יוציא אותם ממצרים, ואח"כ כתיב
בא דבר אל פרעה וישלח את בני
ישראל מארצו בזכות האמונה כנ"ל,
וזה ירצה בתשובת מרע"ה הן בני
ישראל לא שמעו אלי מאיזה טעם
שיה"י עכ"פ ע"י שלא שמעו אלי
נחסר האמונה במה להמשיך הנאולה,
וא"כ איך ישמענו פרעה לשלחם, כי
בחסרון והעדר האמונה במה יוכל
להמשיך הנאולה. (קדושת יו"ט)

☆

וידבר אלוקים אל משה ויאמר אליו
אני ה' ויתבאר עפ"י משל הידוע
לאחד שחטא נגד המלך והמלך מרוב
חסדו לא רצה לעונשו ועכ"ז ביקש
לעורר לבבו לשוב, הגדיל אותו ביתר
שאת, ובראותו את גודל טובו וחסדו
של המלך אליו אחר שחטא, נתמלא
בושה והכנעה באומרו מה עשיתי כי
מרדתי פי המלך הטוב והמטיב וזה
הבושה והמרדות שבלבו טובה יותר
ממאה מלקות, ובוה י"ל וידבר אלוקים
אל משה ויאמר אליו אני ה', ר"ל
דהיבור הקשה ודין שדיבר הקב"ה
אל משה היה בזה שאמר אליו אני
ה' אמירה רכה כי ע"י נעשה קטן
ושפל בעיניו עוד יותר. (עצי חיים)

☆

ולא שמעו אל משה מקוצר רוח
ומעבודה קשה וידבר משה לפני ה'
לאמר הן בני ישראל לא שמעו אלי
ואיך ישמעני פרעה. ונראה בהקדם
לפרש הא דאיתא במדי עה"פ למה

משה ואהרן תפרעו את העם
ממעשיו אתם למה ודבריתם למה,
וביארתי דהנה הקשו הקדמונים דלמה
נגאלו ממצרים ע"י משרע"ה הלא
הקב"ה הבטיח וגם הגוי אשר יעבודו
דן "אנכי" וכתוב "ואנכי" אעלך גם
עלה, ותירצו דהבטחת דן אנכי לא
היתה רק אחרי שישלמו ימי השעבוד
ארבע מאות שנה ובאמת לא עבדו
רק רד"ו שנה ע"כ היתה הנאולה
ע"י משה, עכ"ד, והנה ביישוב
הקושיא איך יצאו ממצרים קודם
הזמן תרצו המפרשים דקושי השעבוד
השלים, ולכאורה לפי"ז נסתר תירוץ
הנ"ל על קושיית הבטחת ואנכי אעלך
גם עלה, וזן אנכי דהרי כבר נשלם
זמנם ע"י קושי השעבוד, ויתכן לומר
דזו ה"י טענת פרעה אתם למה הלא
הנאולה צריכה להיות ע"י השי"ת
בעצמו, אלא עכ"ה שהוא קודם זמנו
וא"כ דבריתם למה כי טרם נשלם
הזמן איננו מחויב לשחררם, ויתכן
דזה ה"י הסיבה אשר בני ישראל לא
שמעו אל משה דלפי שראו קושי
השעבוד שהוא בא להשלים הזמן
אותה נפשם שיקיים השי"ת הבטחת
ואנכי אעלך ויוציאם בעצמו ולא ע"י
משה וזה ולא שמעו אל משה
דיקא, שה"י הוא השליח והטעם
מקוצר רוח ומעבודה קשה, דכיון
שקצרה רוחם מקושי השעבוד שהוא
כדי להשלים הזמן ע"כ לא שמעו אל
משה דיקא, ומשרע"ה פירש שיחתו
לפני הקב"ה ואמר הן בני ישראל
לא שמעו אלי דיקא מחמת קושיית
ממנ"פ הנ"ל ואיך ישמענו פרעה
להוציאם קודם זמנם דאם הנאולה
ע"י שליח זה מורה כי לא נשלם
זמנם לצאת ממצרים. (דברי יואל)

סיפורי צדיקים, בביאור הפסוקים המלאים זיו ונוגה מפיקים

בשפתי צדיקים

וידבר אלוקים אל משה

הגה"ק רבי יואל אשכנזי זצ"ל אב"ד דק"ק זלאטשוב, כיהן ברבנות בצעירותו, כששמו עדיין לא הלך לפניו בעיירה קטנה ולא נודעת משם היה נודע מדי פעם בפעם אל רבו הק' הרבי ר' מאיר'ל מפרימישלאן זי"ע, בראשית כהונתו שם, לא מצא שוחט הקהילה חן בעיניו, ורצה להעבירו ממשרתו, הלה, שגם כן היה נמנה על חסידי פרימישלאן, נשא רגליו ונסע אל הרבי ר' מאיר'ל, והתאונן לפני רבו על האב"ד דקהלתו רבי יואל שלוקח את לחמו ממנו, ואין לו לפרנס את ביתו ולתת לחם לפי הטף. שלח הרבי שליחות אל האב"ד רבי יואל, שיואיל בטובו לעיין שוב בדינו של השוחט, כדי להחזיקו במשרתו, ולא להרחיקו, חזקה עליו מצות רבו, ורבי יואל עיין שוב במעשי השוחט, אך לא מצא עליו שום צד זכות בכדי לחזור בו מדינו, ואין לו לדיין אלא מה שענינו ראות, גמר את דינו, והעביר את השוחט משחיטתו, למרות פקודת רבו הק' אולם מני אז היה ירא לנסוע לפרימישלאן, פן ירבה הרבי בהקפדתו עליו. לימים התדפקו על דלתי ביתו שני סוחרים נכבדים, שבאו מעיר רחוקה, להתדיין לפניו בדין תורה, לתמיהתו כי רבה מה ראו על ככה לנסוע ולבוא דוקא אליו, ולא בחרו בדיינים ורבנים גדולים ומפורסמים ממנו ענהו הסוחרים, שחסידי פרימישלאן המה, ורבים הק' צוה עליהם לבוא להתדיין לפני ר' יואל אשכנזי, כיון שק, שמע טענותיהם וגמר דינם לשביעת רצונם, אחר הדברים האלה, בראותו כי עדיין חנו נטוי לפני רבו הק', החליט שוב לנסוע לפרימישלאן, בעמדו לפני רבו, העיז ושאל את הרבי למה בחר דוקא בו, לדון את דינם של שני הסוחרים, פתח הרבי ר' מאיר'ל את פיו ואמר: מצינו ברש"י פר' וארא עה"פ, וידבר אלקים אל משה "דבר אתו משפט, על שהקשה לדבר ולומר למה הרעותה לעם הזה", וכך הם פי' הדברים, הקב"ה א"ל למשה, מעתה שאמרת למה הרעותה, בדין ובמשפט ראוי להיות מנהיג ודבר (מלשון ידבר עמים תחתיו וברש"י שם "מנחם חברו לשון הנהגה) לבני ישראל, כי הראית את תקיפותך בהנהגתם עד שיכולת לדבר קשות ולהטיח דברים כלפי מעלה, כביכול מרוב דאגתך על צאן מרעיתך, זהו "דבר אתו משפט" במשפט תהיה מנהיג "על שהקשה לדבר ולומר למה הרעותה", גם אני - סיים הרבי את דבריו - בראותי את תקיפותך בדיני שמים, שהעברת את השוחט ממשרתו למרות פקודת רבך, הרי בזה הראית זראוי אתה לאותה איצטלא, וראוי להיות מורה הוראה בישראל.

(פנים מאירות)

והוצאתי אתכם מתחת סבלות מצרים

פע"א נסע הרה"ק ר' נחום מטשערנאביל זי"ע בדרך והגיע לכפר נידה, שבו ישב יהודי בודד והחזיק את ה"ארענדא" שה' לו בירושה במשך דורות רבים, ויהי בחצי הלילה, העירה האשה את בעלה הארענדער, ואמרה לו: כנראה אורחינו אינו

מרגיש בטוב, כי אני שומעת אנחות חזקות בוקעות מחדרו, לשמע דבריה קם ממיטתו לקח נר דלוק בידו וירד לבדוק במה המדובר, ואכן שמע אנחות בוקעות מהחדר, הוא התכופף כדי להציץ דרך חור המנעול, וראה שהאורח יושב על הארץ, נר בידו, מתנענע וממלמל בשפתיו, כשמדי פעם פורצת אנחה עמוקה מפיו, כעת כבר לא הי' לו אפי' ספק קל שאכן אורחו אינו מרגיש בטוב, לכן דפק על הדלת, נכנס והתנצל שהיות וכפי הנראה סובל האורח מכאבים, על כן הוא בא לשאול אם לא כדאי להביא רופא אליו, ענה לו הרה"ק שהוא מרגיש ב"ה בטוב, אלא שהוא עורך תיקון חצות, שאל הארענדער, תיקון חצות מהו, ולצורך מה נערך, ענה לו הרה"ק על חורבן בית המקדש, שאל הארענדער, ומהו בית המקדש, מה פי' חורבן בית המקדש, כשראה הרה"ק עם מי שיש לו עסק, התחיל להסביר להיהודי, בעבר גרו היהודים בארץ ישראל, והי' להם את בית המקדש, ובעוונותינו הרבים החריבו הגוים את בית המקדש והגלו אותנו מארצנו הקדושה, וכאשר יבוא המשיח, הוא יקח את כולנו לארץ ישראל ויבנה את בית המקדש, תוך כדי שיחה שאלו הרה"ק, נכון שגם אתה רוצה שהמשיח יקח אותנו לארץ ישראל, ענה הארענדער, איננו יודע, אלא לשאול את אשתי.

הוא הלך אליה, וראשית הרגיע אותה, שהאורח מרגיש בטוב, אלא הוא אומר שמשיח יקח את כל היהודים לארץ ישראל, והוא שואל אותי אם גם אני רוצה, ועל זה באתי להתייעץ עמך, ענתה האשה ואמרה, לך תגיד לו, שהדבר אינו בא כלל בחשבון, אנחנו כבר אנשים באים בימים, הצלחנו לחסוך מעט רכוש, יש לנו בית קטן משלנו, כמה פרות ועגלים, לול עם תרנגולים, ולא יתכן שנעזוב כך את הכל ונעלה לארץ ישראל, כשחזר והרצה את הדברים לפני הרה"ק מטשערנאביל, החל הרה"ק לשכנע אותו כי הגם שזה נכון שכאן יש להם כבר רכוש, אולם יש גם צרות צרורות מהגוים ואילו בארץ ישראל, כאשר יבוא משיח, נשתחרר מכל הצוררים, השיב הארענדער שהוא ילך לשאול עוד פעם את אשתו, חזר הארענדער לאשתו ואמר לה, נכונים דבריך, שכאן יש לנו בית קטן רפת ולול, אולם פה הגוים עושים לנו צרות, והבעל הוסיף נופך משלו האין את זוכרת מה שהיה בשבוע שעבר כיצד השתכר שכננו הגוי, לקח אבנים וניפץ לנו את כל החלונות, ואילו כשמשיח יבוא ניפטר מכל זאת, התיישבה האשה בדעתה, ולבסוף אמרה לו, לך ותגיד לאורח, לנו טוב כאן, יש לנו כל הצורך, אלא מאי, הגוים עושים לנו צרות, לזה יש לי פתרון שמשיח יקח את כל הגוים לארץ ישראל, ואנו נישאר כאן, כאשר שמע הרה"ק ר' נחום את תשובת הארענדער נענה ואמר: זו כוונת הפסוק בפרשתן והוצאתי אתכם מתחת סבלות מצרים, פי' שלא תוכלו לסבול את הגלות, שהצעד הראשון לקראת הגאולה היה זה, שהגלות נמאסה בעיני בני ישראל, כי כל זמן שאפשר עוד לסבול את הגלות, אין הגאולה יכולה לבוא.

(אוצר אפרים)

מאמרים נחמדים, ע"ד דרוש מיוסדים בפתור ופרח משוקדים

פרפראות לחכמה

קשה קושיא הנ"ל רמה לא זכו המה באמת לזה, לכן פירש"י וארא אל האבות שהוא מטעם שהמה היו אבות, ולא "בני" אבות קדושים על כן אף שמצד עצמם היו גדולים וצדיקים וכל ישראל נשען עליהם, בכל זאת לא היו קדושים כ"כ עד שבא משה רבינו ע"ה ונגלה לו בשם הוי', כי ע"י אבותינו הק' שעבדו כ"כ להיות קדושים, בקל לנו להיות קדושים ואפילו יותר מהם. (אריה שאג)

☆☆☆

הוא אהרן ומשה אשר אמר ה' להם הוציא וכו', הם המדברים אל פרעה וכו' להוציא את בני ישראל הוא משה ואהרן. איתא (שמו"ר ה') הוא אהרן ומשה הם המדברים, וקשה מה הוסיף בזה הלא זה כתוב בקרא, וי"ל שהיה קשה למדרש למה הקדים כאן אהרן לפני משה לכן מתרץ שבדבור היה אהרן העיקר כדכתיב "והוא יהיה לך לפה", וז"ש "הוא אהרן ומשה אשר אמר ה' להם הוציא וכו'" וקשה למה הקדים אהרן לפני משה ע"ז אמר הכת' "הם המדברים אל פרעה" בשביל הדבור אל פרעה הקדים אהרן למשה אבל "להוציא את בני ישראל" לענין הוצאה "הוא משה ואהרן" משה קודם לאהרן כמו שאיתא (שמו"ר ג') ועתה לכה ואשלחך אל פרעה א"ר אלעזר לכה וודאית (זה"א שבסוף התיבה) לומר אם אין אתה גואלם אין אחר גואלם. (לקוטי נפתלי)

☆☆☆

הן אני ערל שפתים ואיך ישמע אלי פרעה. וי"ל דכאשר צוה הקב"ה למשה ללכת לבני ישראל ולבשר להם על הגאולה לא אמר משה שהוא ערל שפתים רק כאשר הקב"ה אמר לו ללכת אל פרעה אז אמר ואני ערל שפתים ההסבר לזה הוא כך בשעה שמשה דבר אל בני ישראל דבר אתם לשון הקודש ושכינה היתה מדברת מתוך גרונו ולא הפריע שהוא כבד פה משום שלא משה היה המדבר אלא השכינה כל זה היה כשדבר לבני ישראל מה שאין כן פרעה שלא הבין לשון הקודש והיה צריך לתרגם לו לשפה המצרית את דבר ד' ממילא אז לא דבר בלשון השכינה, וזה שאמר משה בני ישראל יבינו אותי מחמת קול השכינה המדבר מתוך גרוני אבל לפני פרעה אני חייב לדבר בדבור שלי "ואני ערל שפתים ואיך ישמע אלי פרעה". (תפארת יונתן)

☆☆☆

והוצאתי את צבאותי את עמי בני ישראל. הקשה באוה"ח הק' מי הם הצבאות ואם הכוונה לישראל היה לו לומר "את צבאות עמי בני", וי"ל איתא בילקוט (שמות ג') למה מתוך הסנה ולא מתוך אילן אחר אומר הקב"ה עמו אנכי בצרה ואם נתונים בשעבוד ואני עלה מתוך אילן אחר לפיכך מתוך הסנה שכולו מלא קוצים, וכתבו המפ"י שגלות מצרים לא היה רק רד"ז שנים ובכדי להשלים המנין של ת' שנה היה גם הקב"ה ופמליא של מעלה בגלות והם השלימו וז"ש והוצאתי את צבאותי הפמליא של מעלה "את עמי בני ישראל" יחד עם עמי בני". (בנין דוד)

וידבר אלקים אל משה. איתא במדרש (שמו"ר א') הה"ד כי מה האדם שיבא אחרי המלך, וי"ל דהנה לכאורה קשה דהנה משה השתמש שני פעמים בלשון "למה" כלפי הקב"ה בראשונה אמר משה "למה הרעות לעם הזה" ובשניה אמר "למה ה' יחרה אפך בעמך", ועל שאמר למה הרעות נענש, ועל שאמר למה ה' יחרה אפך ניתנה לו תשובה "סלחתי כדברך", ולכאורה מהו ההבדל, וי"ל דכשאמר למה ה' יחרה היה בקשה על העתיד אז נענה הקב"ה לבקשתו אבל כשאמר למה הרעות בא משה בטענה להקב"ה על העבר ועל מה שכבר נעשה אין להרהר ולהקשות, וזה שאמר המדרש "וידבר אלקים אל משה" דבר אתו קשות על שאמר למה הרעות, ולמה הה"ד כי מה האדם שיבא (להרהר) "אחר" המלך, דהיינו על דבר שכבר עשה.

☆☆☆

וידבר אלקים אל משה ויאמר אליו אני ה'. וי"ל הסמיכות לפסוק הקודם בסוף פר' שמות "עתה תראה אשר אעשה לפרעה" ופרש"י העשוי לפרעה תראה ולא העשוי במלחמת ל"א מלכים כשאביאם לארץ היינו שלא יכנס משה לארץ, ונראה ע"פ הגמרא (ס"ט ז"א). מפני מה נתאוה משה רבינו ליכנס לא"י וכי לאכול מפריה הוא צריך או לשבוע מטובה הוא צריך אלא כך אמר משה הרבה מצות נצטוו ישראל ואין מתקיימין אלא בא"י אכנס אני לארץ כדי שיתקיימו כולן על ידי אמר לו הקדוש ברוך הוא כלום אתה מבקש אלא לקבל שכר מעלה אני עליך כאילו עשיתם, וז"ש "עתה תראה" ולא במלחמת ל"א מלכים שלא תכנס לארץ, וא"ת שלא יהיה לך שכר המצות שאינם מתקיימים רק בארץ וידבר אלקים אל משה "ויאמר אליו אני ה'" נאמן לשלם שכר המצוות של א"י אע"פ שלא קיימת אותם.

☆☆☆

וארא אל אברהם וגו'. וברש"י וארא, אל האבות, וקשה מה רצה בזה הרי מפורש בפסוק אל אברהם אל יצחק ואל יעקב. ובעזה"ש"י יש לרמוז דהנה קשה למה באמת לא נגלה להם בשם הוי' ב"ה וכי המה היו ח"ו אינם כדאים לזה, אך הענין בזה יש לומר שהגם מצד עצמם המה היו גבוהים מכל הצדיקים שהיו אח"כ, אך סוכו"ס אברהם אבינו היה בנו של תרח, משא"כ משה רבנו דכתיב בו ולא קם נביא עוד בישראל כמשה וגו' והענין בזה יש לומר שהוא מטעם שמה רבע"ה נתקדש בקדושה גדולה מאד ע"י אבותיו הקדושים שהיו כולם צדיקים ואף שאחד היה אברהם ואף שיעקב היה המובחר שבאבות עכ"ז קדושתו של משה נבעה מקדושת כל האבות שקדמו לו וע"כ היה קדוש מאוד כ"כ עד שמסר לו הש"י"ת התורה וכל סודות התורה, ובא הוא למדרגה גדולה כל כך עד שלא קם עוד נביא בישראל כמותו, ומעתה יובן דברי רש"י שכאשר אמר הכתוב וארא אל אברהם ואל יצחק ואל יעקב רק בשם אל ובשם שדי ושמי המפורש לא נודעתי להם הרי

ענינים נפלאים, בסוגיות ובפלאפולים, שמקורותיהם בפרשת השבוע נמצאים

ודרשת והקרת

בדין מלכי עכו"ם אי חייבים לכבדם

וידבר ה' אל משה וכו' ואל פרעה מלך מצרים
פירש"י צוים עליו לחלוק לו כבוד

יזכה יבחין בין מלכי ישראל למלכי עכו"ם, ופירש דכשיבא הגואל במהרה, יתראה כבודו של משיח בהוד תפארתו ואז יבחין החילוק בין כבוד של מלך ישראל למלכי האומות העולם, וא"כ שפיר מותר לטמא טומאה דרבנן אפי' במלכי עכו"ם דהרי אינו משום כבודן של המלכי עכו"ם, אלא משום כבודו של מלך המשיח.

☆

ועוד מביא חידוש בשם אביו מרן החת"ם סופר ז"ל שרבותא יתירה יש במלכי ישראל יותר ממלכי עכו"ם דבמלכי עכו"ם כשציוו חז"ל להשתדל לראותם הרי לא ציוו בשביל כבודם של מלכי עכו"ם אלא משום שמא יזכו לראות חילוק בין מלכי עכו"ם לכבודו של מלך המשיח, וא"כ הרי הוא כבוד שמים א"כ פשיטא דלא גזרו רבנן טומאה וע"כ מותר לדלג על ארונות של מתים.

משא"כ במלכי ישראל הרי המצווה לכבדם משום כבודם גופא כדי לכבד מלך ישראל משום הפסוק שום תשים עליך מלך ודרש"י שהתא אימתו עליך, וא"כ זה חידוש יותר שבשביל כבודו של מלכים הותר לעבור על טומאה דרבנן, וא"כ מובן עפ"י ד' הרמב"ם שמשום כבודם של מלכים מותר לעבור על טומאה דרבנן, והחידוש הוא יותר במלכי ישראל ממלכי עכו"ם, והבן, ודפח"ח.

☆

ובמחצית השקל כתב דהחילוק בין מלכי ישראל ובין מלכי עכו"ם דבמלכי ישראל יש מצווה לרוץ כדי לראותו, אפי' כשאינו רואה, משא"כ במלכי אומות העולם אין מצווה לכבדם אלא בפניו וכשעומד בפניו ידבר עמו במענה רך בכבוד והוד.

וראיתו מד' רש"י בפרשתן שהקב"ה ציווה למשה שיחלוק כבוד לפרעה דהיינו שבפניו כשידבר עמו אז יהיו כל דבריו בנחת.

וכן איתא ברד"ק שמואל ב' (י"ג ט') דמחוייבין לשמוע במצוות המלך ואין עוברין על דבריו, ועל כן חידש שאם צווה המלך לאחד שיהרוג אדם וכדו' אע"פ דבכל מקום אמרינן דאין שליח לדבר עבירה, אבל במלך כיוון שחייבין לשמוע בקולו יש שליח ונחשב כאילו המלך הרגו.

וועיין בנודע ביהודה אה"ע (ס' ע"ה) וכן בשו"ת שואל ומשיב ח"ב מהדורא תניינא (ס' ס"ט) שדנו בד' הרד"ק באריכות עיי"ש, ואכמ"ל.

☆

וכן נפסק בשו"ע (או"ם ס' רכ"ד סעיף ט') שמצווה להשתדל לראות מלכים ואפי' מלכי עכו"ם [ובמשנ"ב בדפוס הישן נשמטו תיבות "אפי' מלכי עכו"ם" בשביל הצענזור וכהיום השלימהו].

☆

וכן איתא בגמ' בברכות (יט:) אמר ר' אלעזר בר צדוק מדלגין היינו על ארונות של מתים לקראת מלכי ישראל, ולא רק לפני מלכי ישראל אלא אפי' לפני מלכי עכו"ם שאם יזכה יבחין בין מלכי ישראל למלכי עכו"ם.

וכן איפסק להלכה ברמב"ם (ספ"ג דלגל ומונא נמשנ"ב) שמותר לטמא בטומאה דרבנן מפני כבודן של מלכי ישראל ובין מלכי עכו"ם, כי מפני כבוד מלכים לא גזרו רבנן.

☆

והנה מד' הרמב"ם משמע דאין חילוק בין מלכי עכו"ם ובין מלכי ישראל שבשביל כל מלך שהוא מותר להיטמא בטומאת דרבנן ואפי' לפני מלכי עכו"ם, והמג"א (ס' רכ"ד) נדחק בדבריו.

☆

ובשו"ת כתב סופר (ס' ל"ז) מבאר ד' הרמב"ם שכו' שמותר לעבור על טומאה דרבנן מפני כבוד מלכים דהיינו כבודו של מלך המשיח, דהרי בגמ' איתא שאם

לבוא, וא"כ אין חילוק בין מלך למלכה, ואי משום איסור הסתכלות הרי אין חיוב לראות אותה דווקא אלא כבודה וכבוד מלכותה שעוברת, וראי' מד' הגמ' בברכות שאף סומא יכול לברך וכן נפסק להלכה.

☆

וכן נקטו האחרונים להלכה שעל נשיא של מדינה ממדינות העולם אין לברך ברכת שחלק מכבודו לבשר ודם, כיון שההגדרה של מלך הוא כדמובא במשנה ברורה (ס) שאין עול מלך עליהם לשנות דבריהם ודן והורג במשפט, משא"כ בנשיא שמעמדו תלוי ועומד בבית הנבחרים ובכוחם להדיחו מתפקידו, א"כ אין הוא עושה כאוות נפשו, ותלוי ביד אחרים ע"כ אין לברך עליו ברכת מלך, והבן.

אמנם הכתב סופר בשו"ת (סי' ל"ז או"ח) חולק עליו והביא ראיה מזה שאלוהו הנביא שינס את מתניו וירץ לפני אחאב, ואע"פ שלכאורה לא הי' בפניו ואף על פי כן זירז אליהו ושינס את מתניו לחלוק לו כבוד מלכים, ויש להביא ראי' מינה דצריך לנהוג כבוד במלכי עכו"ם כמו במלכי ישראל, ואפי' שלא בפניהם, יש מצווה לרוץ לקראתם.

והר"ר העשיל זי"ע בחנוכת התורה תמה שרש"י כאן סותר עצמו עם דבריו (נפ"ר 36) עה"פ ויצא מעם פרעה בחרי אף פירש"י סטרו ויצא, דעל הפסוק ונצבת לקראתו יש פלוגתא בגמ' אי הקב"ה אמר לו מלך הוא והסבר לו פנים, וחד אמר שהקב"ה אמר לו רשע הוא והעז פניך, ומדרש"י פירש סטרו ויצא משמע דנקט

כמ"ד השני שרשע הוא והעז פניך, וא"כ האיק פירש כאן רש"י שציווהו לחלוק לו כבוד, וא"כ דברי רש"י סותרין זה את זה.

☆

ובענין הברכה איפסק בשו"ע (סי' נכ"ד) הרואה מלך ישראל מברך ברוך שחלק מכבודו ליראיו, ובמלכי עכו"ם מברך ברוך שנתן מכבודו לבשר ודם.

והמג"א (ס) כ' הטעם שבמלך ישראל אמר שחלק ובעכו"ם אמר שנתן, משום שישראל הם חלק אול"ה ממעל, ודברים בו וע"כ שייך לשון חלק, עיי"ש.

☆

ובאחרונים [בשו"ת תשובת והנהגות (סי' קל"ט) ובשו"ת בצל החכמה (סי' י"ח) ועוד פוסקים] מובא שגם על מלכה של אומות העולם יכולין לברך הברכה הנזכרת, ולא רק על מלך, ואע"פ שבישראל אין אשה יכולה למלוך, מ"מ כיוון שכל ענין הברכה הוא משום כבוד מלכות שאם יזכה יבחין בין כבוד עכו"ם לכבודו של מלך המשיח לעתיד

חבורת "יסודי התורה" דחסידי סאטמאר בית שמש

ונתנו יד ימים ומירות ותשבחות

באותות ידידות והערכה, נישא זאת הברכה, בשיר ושבחה, קדם ידידנו האברך היקר והנעלה, נודע לשם ולתהילה, תורה יר"ש וחסידות אצלו בלולה, קובע עתים לתורה מדי לילה, מהלומדים הקבועים בשיעורינו המהוללה,

הר"ר פישל וואגשאל הי"ו

בן הרה"צ רבי ברוך יודא וואגשאל שליט"א מלאנצוט

לרגל הולדת בתו שתחי' למז"ט

יצו ה' אתו את הברכה, ויושפע לו עונג וגם שמחה, ברביה והמשכה, בלי קצבה והערכה, מתוך תענוג ונחת והרחבה, מומנה ומכל המשפחה, ויזכה להמשיך בלימוד התורה מתוך הרווחה, ויוסף עליו ה' אלף פעמים ככה, וכל מילי דמיטב.

החותמים למען שמו ברגשי הודאה ויקרא דאורייתא
משתתפי השיעור ערב במסגרת חבורת "יסודי התורה"

אשר יעקב אלוין משי"ע - שמעון שרגא סאטמאר,
יאלא ראטשליצ, אהרן טייכמאן, יואל קאלנינסקי, יעקב אטיק

Yetev Lev
D'Rabeinu Joel D'Satmar
Eretz Yisrael Inc.

מוסדות יטב לב
דרבינו יואל מסאטמאר
בארה"ק תובב"א

מדרש תנחומ"א

בשם קרוב לאלפיים חניכי מוסדותינו ועשרות הכלי קודש בתוככי מוסדותינו הק' בארה"ק,
נשגר בהני שורתא, כסא דנחמתא, קדם מע"כ ידידינו החשוב האי גברא יקירא,
רודף צדקה וחסד תדירא, מוזיל זהב מכיסו למען מוסדותינו המעטירה, ברוח נאמנה ומסורה

הרה"ח ר' ישראל ארי' פישער הי"ד

מגדולי תומכי מוסדותינו

היושב בעמק הבכה בפטירת אביו החשוב

הרה"ח חנני' יו"ט ליפא

ב"ר מנחם ע"ה

מוזקני וחשובי אנשי שלומינו בבארא פארק יע"א

המקום ינחם אותו בתוך שאר אבלי ציון, ששון ושמחה ישיגו ונס אגלה ויגון,

ומעתה ועד עולם ישמע בביתו אך טוב וחסד,

מתוך הרחבת הדעת ושובע שמחות לעולם ועד.

המשיתתמים בצערו

הנהלת המוסדות

לקט חידושים ופלאפולים במסכת פסחים מאת ב"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

משולחן גבוה

בענין תרומת חמץ שנטמאה

(פסחים יג.)

בתרומה דכזר אחי ליד כהן, וא"כ לא מהני זיה שאלה, וא"כ קושיית המהר"ס מינץ במקומה עומדת אמאי לריך לצער תרומה טמאה, נימא כתותי מכתת שיעורי'.

והנה הבית מאיר (סוכה דף ל"ה) מזכיר דתרומה טמאה שיכול להיות ממנה בשעת זיעורה, לא אמרינן כתותי מכתת שיעורי' עיי"ש, ולפי"ז קושיית מהר"ס מינץ מעיקרא לא קשה, ויתירה מזו יש ליישב לפי"ד הפני יהושע (סוכה דף ל"ה) שמחדש דלא אמרינן כתותי מכתת שיעורי' רק בכלאי הכרס דאסור ליהנות שלא בדרך הנאתו, אבל בערלה אפי' אי הוי מדאורייתא חיוב לשורפה, מ"מ מותר ליהנות שלא בדרך הנאתו, א"כ לא אמרינן כתותי מיכתת שיעורי', עיי"ש.

וא"כ הכי נמי בתרומה טמאה מותר ליהנות שלא בדרך הנאתו [עי' תוס' פסחים דף כ"ו], א"כ לא שייך בזה כתותי מכתת שיעורי'.

שוב מנאמי בשו"ת אבני ליון (ח"ג סי' נ"ז אות ג') בשם ספר מר דרור שמעלה דבשבת ויו"ט לא אמרינן הסבא של כתותי מיכתת שיעורי', דהרי כל הסבא הוא שאין לו שיעור הואיל ולשריפה קאי, והיות שאינו עומד לשרוף מחמת איסורא דשבת לא שייך כתותי מיכתת שיעורי', ולפי"ז אחי שפיר הכא דהרי מיירי בשבת ויו"ט, וא"כ לא שייך כתותי מכתת שיעורי', ומיושב קושיית המהר"ס מינץ.

בגמ' ארבעה עשר שחל להיות בשבת מבערין את הכל מלפני השבת ושורפין תרומות טמאות תלויות וטהורות וכו'.

בעצי חיים (לשנה"ג אות כ"ו) מציא דברי השו"ת מהר"ס מינץ (סי' ה') שהקשה אהא דאמרינן בפסחים (דף מ"ו) בחמץ של תרומה טמאה דעובר עליו צבל יראה, ואמאי לא נימא דכיון דלשריפה עומדת משום דהוי תרומה טמאה, הרי כתותי מכתת שיעורא, וא"כ ליכא שיעור לעבור עליו צבל יראה, ובשלמא בשאר חמץ ליכא למימר כתותי מכתת שיעורא דהא גזירת הכתוב לעבור עליו צבל יראה, אבל אם הוא גם תרומה טמאה דזכאי לא כתיב בתורה שיעבור עלי', א"כ הרי י"ל כתותי מכתת שיעורא, ותירך דתרומה טמאה אינו עומד לשריפה, הואיל ואי בעי מיתשל עלי', ומשו"ה עובר צבל יראה עיי"ש.

ולענ"ד זה ליתא, דבשלמא בתרומה שעדיין לא בא ליד כהן, שייך לומר סבא הואיל והוא יכול לישאל עליה, אבל בתרומה שכבר הגיע ליד כהן, דאז צודאי אינו יכול לישאל עליו, וא"כ הדרא קושיין דאמאי עובר עליו צבל יראה, והנה על כרחך בסוגיא דשמעתין מיירי בתרומה דאחי כזר ליד כהן, דהרי הסוגיא אזיל לפי רבי יהושע כמבואר בצרייתא, והרי רבי יהושע סבר לקמן (מו.) דתרומה דלא אחי ליד כהן אין הישראל עובר צבל יראה, עיי"ש. והכא לר' יהושע הרי עובר צבל יראה, ולריך לומר על כרחך דמיירי

דבר שמעתתא שאמר כ"ק מרן רבינו שליט"א לתלמידי הישיבה הי"ו

ביום א' פרשת שמות תשע"א העל"ט - טרם נסיעתו לפאלם ספרינגס יע"א

בגמ' פסחים דף ז' ע"א אמר רב יהודה הבדוק צריך שיברך מאי מברך רב פפי אמר משמ' דרבא לבער חמץ רב פפא אמר משמ' דרבא על ביעור חמץ והלכתא על ביעור חמץ.

ובתוס' ד"ה והלכתא כתבו שהר"י לא מצא טעם לכל הברכות (עי' תוס' הרשב"א). והרא"ש (סי' י') הביא בזה ב' שיטות ח"ל, ומה שחלקו במטבע ברכות יש מהן שתיקנו בעל ויש מהן שתיקנו בלמ"ד, ר"ת ז"ל היה נותן טעם לדבר דכל מצות דנעשות מיד שי"ך לברך עליהן על כגון על מקרא מגילה על הטבילה על נטילת ידים על הפרשת תרומה על אכילת מצה על אכילת מרור אבל להניח תפילין להתעטף בציצית ולישב בסוכה יש בהן שיהיו והלשון מורה על כך להיות מעוטר בתפילין ולהיות עטוף בציצית ולישב בסוכה לאכול ולטייל כל היום וכו'. וריב"א היה מחלק המצוה דאפשר לעשות ע"י שליח מברך על אבל מצוה שהוא בעצמו צריך לעשותה צריך לברך בלמ"ד וזו היא קצת סברת הש"ס דלמול משמע דלא סגי דלאו איהו מהיל וכו'. עכ"ל.

וכ"כ הר"ן דברכת על ביעור חמץ מברכין ב-על לפי שאפשר לקיימו ע"י אחר ע"ש. ולכאורה לפ"ז ק' למה אנו מברכין על אכילת מצה שהיא מצוה שא"א לקיימה ע"י שליח, ובר"ן כ' במצות אכילת מרור שצריך לברך לאכול מרור, וא"כ י"ל דגם במצה סבר דצריך לברך לאכול מצה, וכן סיים הרא"ש דלטעם הריב"א צריך לברך לאכול מצה ולאכול מרור, (ועי' קרבן נתנאל דבערי פסחים גורס הרא"ש על אכילת מרור), והחוק יעקב (סי' תל"ב ססק"ב) תי' דאנו מברכין על אכילת מרור ומצה משום שהוא כלשון המקרא על מצות ומרורים יאכלוהו.

ולכאורה גם לר"ת שמחלק בין מצוה הנעשית מיד דמברכין ב-על ובין מצוה שיש לה המושך זמן שמברכין ב-למ"ד, ק' מברכת אכילת מצה שמברכין בעל, דבש"ע (סי' תע"ה ס"א) כ' דמשבירך על אכילת מצה לא יסיה בדבר שאינו מענין הסעודה עד שיאכל מצה של הכריכה כדי שתעלה ברכת אכילת מצה וברכת אכילת מרור גם על הכריכה, וא"כ גם ברכת אכילת מצה יש לה המושך זמן שאסור להפסיק עד שיאכל הכריכה, ובפרט לפמ"ש השלה"ק שהובא שם בדק יעקב (ס"ק י"ד) שלא ישיח שום שיחה עד אחר אכילת אפיקומן, דברכת המצה צריך לכיון גם על אפיקומן, וא"כ יש לברכת אכילת מצה המושך זמן עד אחר אכילת האפיקומן, והי' לן לברך ב-ל ולא ב-על, ועכ"ח צ"ל כת' החק יעקב דמה שמברכין על אכילת מצה ומרור הוא משום לשון הפסוק דכתיב על מצות ומרורים יאכלוהו.

אמנם מה שצ"ע לפי דברי ר"ת הוא, למה בבדיקת חמץ מברכין על ביעור חמץ, שהרי למצוה זו יש שיהיו זמן כמ"ש הרא"ש לפי זה וז"ל, ומן הראוי שיברך קודם בדיקה על בדיקת חמץ, ותקנו לומר על ביעור חמץ, לפי שלאחר הבדיקה מיד הוא מבטל, והיינו ביעור לחמץ שאינו ידוע לו ומצניע את הידוע לו, ואוכל כמנו עד שעה חמישית ואז מבערו מן הבית, ועל עסק זה נמרה הברכה של בדיקה שהיא תחלת הביעור ונגמר בשעה חמישית עכ"ל. וכיון דתקנו חכמים הנוסח על ביעור חמץ מפני שקאי גם על הביעור שמבער למחר א"כ מצות הבדיקה נמשכת עד למחר בזמן הביעור, והו"ל לברך ב-ל לבער חמץ.

ב) ובלשון הרא"ש שם ק"ל מה שכ' דמה"ט אין מברכין על בדיקת חמץ שהיא המצוה שתקנו חכמים לבדוק החמץ, לפי שלאחר הבדיקה מיד הוא מבטל והיינו ביעור לחמץ שאינו ידוע וכו' ע"ש, ונחזי' אנו דלשיטת הר"ן שכ' במשנה דבדיקת חמץ וביטול שניהם מן התורה, דמה שאמרה תורה תשבייתו יכול להתקיים באחד משני דברים או שיבטל בלבד, ואם לא בטלו בלבו צריך מן התורה שיבדוק אחריו בכל מקום שהוא רגיל להמצא שם ויבערנו מן העולם, לפ"ז א"ש מה שמברכין על ביעור חמץ, דביעור כולל שניהם בין הבדיקה שהוא מן התורה במה שאמרה תורה תשבייתו דהיינו שיבדוק החמץ ויבערנו, ובין הביטול שהוא ג"כ מן התורה בתיבת תשבייתו ושניהם נקראים ביעור, אמנם הרא"ש אינו סובר כה"ן, דשיטת הרא"ש (בס"ט) הוא כמ"ש הטור (סי' תל"ד ס"ב) דעובר על בל יראה גם בחמץ שאינו ידוע, ואפי' אם בדק ונשאר חמץ שאינו ידוע עובר עליו, וא"כ בהבדיקה אינו מקיים רק מצוה דרבנן שציוו לבדוק, והי"ל לברך על בדיקת חמץ כמו שהק' הרא"ש, ע"כ תי' הרא"ש דברכת על ביעור קאי על הביטול שמבטל החמץ לאחר הבדיקה.

והנה בענין הביטול נחלקו רש"י ותוס', דרש"י סובר דביטול ילפינן מדכתיב תשבייתו וא"כ א"ש דביטול מקרי ג"כ ביעור, אמנם התוס' (דף ד' ע"ב) חולקים על רש"י וסברי דביטול הוא מטעם הפקר, וא"כ בביטול אינו מקיים מצות ביעור רק שאינו עובר עליו על בל יראה דשלק אי אתה רואה אבל אתה רואה של אחרים, ובתוס' הרא"ש דחה ג"כ דברי רש"י וסבר כשיטת התוס' והביא כן בשם ר"ת ח"ל, ופירש ר"ת דלהכי סגי בביטול דביטול היינו הפקר ויצא מרשותו ותו לא עבר עליו וכו'. וא"כ לשיטת הרא"ש אינו מקיים בביטול מצות ביעור, רק דביטול מהני שלא יעבור עליו בבל יראה דכיון שהפקירו אינו שלו ואינו עובר עליו, וא"כ ק' איך כ' הרא"ש דתקנו לומר על ביעור לפי שמבטל החמץ לאחר הבדיקה והיינו ביעור לחמץ שאינו ידוע, הא להרא"ש אין בביטול משום ביעור וצ"ע.

לכבוד מערכת גליון הנפלא "קול התאחדותינו".

בהיותי אחד ממקשיבי השיעורין הנפלאים במסגרת חבורת "יסודי התורה" הנלמד ע"י הגה"צ רבי שמעון זאב מייזליש שליט"א רב ד'שכונת ברך משה - קרית יואל יע"א, אמרתי בלבי לעלות עלי גליון ממה שהעלה הגה"צ הרב שליט"א לתרץ קשיותו של חותנו הגדול כבוד קדושת רבינו הגה"ק שליט"א. וזה"ד:

מנהג כ"ק מו"ח שליט"א לקיים מה שאמרו ז"ל במס' ברכות (דף ל"א ע"א) וירושלמי ברכות (פרק ה' ה"א), אל יפטר אדם מחבירו אלא מתוך דבר הלכה, שמתוך כך זוכרהו. ולכן הקשה בבי מדרשא ביום א' העעל"ט, לשיטת ר"ת (הובא ברא"ש מס' פסחים דף ז' ע"ב) דכל מצוה שאין בה שיהיו מברכין "על", אם כן איך יפרנס נוסח הברכה "על" ביעור חמץ, לשיטת הר"ת (הובא ברא"ש שם) דלהכי מברכין על ביעור ולא על בדיקת חמץ דהברכה חל על שריפת חמץ של ערב פסח בשעה שישית והרי אין לך שיהיו גדולה מזו, עכת"ד.

וזו הערה עצומה לשיטת ר"ת, עד שמצינו דמהאי טעמא דחה בספר המכריע (סי' ס"א) שיטת ר"ת, כמובא בשלטי גבורים בשם ריא"ז דפליג על ר"ת, וציין דבספר המכריע הקשה עליו, ע"ש.

ובחידושי חתם סופר (בפסחים דף ז'), כתב: ואני ראיתי בפנים בספר המכריע, ותוכן קושיתו היא, מאי שנא נר חנוכה מביעור חמץ, שנר חנוכה מברך "להדליק", ואי משום שאין לה הפסק, הרי ביעור חמץ משוכה יותר ומברך "על ביעור חמץ", ומשו"ה דחי לר"ת מהלכתא.

ולפע"ד נראה לחלק דנר חנוכה צריך להדליק על מנת שתמשך מצותו כשיעור שתכלה רגל מן השוק, ואם נתן בה שמן פחות מזה השיעור אפילו מה שדלק לא מהני (שו"ע סי' תרע"ה ס"ב), לכן מקרי יש לה משך זמן ומברך "להדליק", מה שאין כן חמץ אי נמי יודע בברור שיביאו לו חמץ לביתו ביו"ט של פסח, מ"מ מהני הבדיקה והביעור על אותה שעה עכ"פ, ואם כן אין המצוה נמשכת ולא נעשית ע"מ שתמשך, עכת"ד.

ולדרכו יש לחלק עוד, דחנוכה עצם קיום המצוה נמשכת, כי צריך להדליק על מנת שתמשך מצותו כשיעור שתכלה רגל מן השוק, וכן תקיעת שופר עצם קיום המצוה נמשכת עד שתוקע כשיעור מצותו שיש לה שיהוי, מה שאין כן ביעור חמץ עצם ביעורו אין לה שיהוי, ואם מבערו ברגע כמימרא יצא ידי חובתו, ועד כאן לא יצא ר"ת לחלק אלא אם עצם עשיית קיום המצוה נמשכת לאיזה זמן, אבל אם עשיית קיום המצוה אין לה זמן ונגמרת תיכף בעת עשייתו, כביעור חמץ מברכין "על ביעור חמץ", ודו"ק.

בתודה ובהוקרה, ג. ב. ד. קרית יואל

בדבר הקושיות שהקשה כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א לכאו' ביאור דברי ר"ת במצוה שיש לה שיהוי זמן, הכוונה שהמצוה אינה עשיית מעשה בלבד, אלא לאחר עשיית המעשה עדיין יש המשך קיום למצוה, וזה מורה מה שכתב שמקרא מגילה הוא מצוה שאין לה שיהוי זמן, אף שקריאת המגילה הוא דבר שנמשך זמנה זמן מרובה, אלא שכיון שגמר לקרוא את המגילה שוב אין עוד קיום מצוה והמצוה היא ע"י המעשה בלבד, ולכן מברכים ב-על, משא"כ מצוות תפילין וציצית, שקיומם נמשך גם לאחר עשיית המעשה וישיבת סוכה, שכל זמן שלבוש בתפילין וציצית וממשיך בישיבתו בסוכה מקיים את המצוה. וא"כ לק"מ מברכת על אכילת מצה ועל ביעור חמץ, אף שזמן האכילה של המצה נמשך עוד גם באכילת כזית אפיקומן, ואף שמצות הביעור נמשכת במעשה הביעור של מחר, כיון שכל המצוה הוא בעשיית המעשה ואין לה המשך לאחר עשיית המעשה.

ביקרא דאורייתא, ב. ד.

♦ ♦ ♦

לכ' מערכת קול התאחדותינו הע"י

בענין הקושיא שהקשה מרן רבינו שליט"א לתלמידי המתיבתא, יש לתרץ דהנה ר"ת שאמר הכלל דמצוות שיש בהם שיהוי מברכין 'על' אין כוונתו שיש שיהוי בין הברכה לעשיית המצוה, שהרי זמן קריאת מגילה נמשכת הרבה זמן, מהזמן שיש בין הברכה למצות תפילין. וכן בכל המצוות שיש שיהוי זמן מועט בין הברכה לקיום המצוה. אלא כוונת ר"ת לומר שישנם מצוות שהמצוה היא לעשותם במשך זמן (שיהוי זמן), כמו להיות במשך זמן בסוכה, כמבואר בשו"ע הל' סוכה שכל עסקיו יעשה בסוכה, וכן המצוה היא להיות מלובש בתפילין וטלית משך זמן מרובה ואז מברך עליהם 'ל', משא"כ מצוות שאין חיובם תלוי בשיהוי זמן, אפילו שבאמת בעשיית המצוה יש שיהוי זמן, כגון ביעור חמץ, מכיון שאין שיהוי הזמן חלק מעשיית המצוה, והנה הרא"ש שביאר את עניין הביטול והביעור, ביאר רק שלשון 'ביעור' מתפרשת יפה, ולא בא הרא"ש לבאר למה מברכים 'על' ולא 'ל', ובזה הטעם היא כי מצות ביעור חמץ אין בחיוב המצוה שיהוי זמן כנ"ל.

בתודה ובהוקרה, ג. ב. ד. א.

תשובות, הערות והארות, יתקבלו בברכה

בפעקס: 011-9723-6168833

או בפעקס 011-9723-6194389

שבת של מי היתה

במסגרת מפעל "החזקת מלמד"

בשם אלפי בני ציון תלמידי המוסדות, ובשם מצדיקי הרבים אלו מלמדי תינוקות, שלוחה ברכתנו לכבוד הני אנשי שם קרואי מועד, אשר משמים וכו בזכות של כיתה שע"י מוסדותינו הק', ובעזרתם נוכל להחזיק מעמד, לחנך צאצאינו ע"ד המסורה לנו מרבנותה"ק על טהרת הקודש

פרשת וארא

מו"ה נח (גפן) ווייגשטאק הי"ו

המלמד: הר"ר משה יוחנן קליין שליט"א

מו"ה יצחק שמעי' פריעדלענדער הי"ו

המלמד: הר"ר שמואל אלטער בנעט שליט"א

מו"ה יושע העשיל פסקעטע הי"ו

המלמד: הר"ר מרדכי מנחם שווארטץ שליט"א

מו"ה חיים הערש אבערלענדער הי"ו

המלמד: הר"ר יוסף מאיר שווארטץ שליט"א

מרת (אברהם) שלאגער תחי'

המלמד: הר"ר שאול יחזקאל שווארטץ שליט"א

מו"ה שלום מיטעלמאן הי"ו

המלמד: הר"ר צבי יודא ווייס שליט"א

מו"ה מנשה האפסער הי"ו

המלמדים: הר"ר יואל גרינוואלד שליט"א

והר"ר דוד שלמה וואנחאצקער שליט"א

מו"ה בעריש פרענקל הי"ו

המלמד: הר"ר יואל וויינבערגער שליט"א

מו"ה אהרן קרויס הי"ו

המלמד: הר"ר נפתלי יעקב פאלאטשעק שליט"א

מו"ה יצחק ברוך טייטלבוים הי"ו

המלמד: הר"ר יואל כץ שליט"א

מו"ה מרדכי גראס הי"ו

המלמד: הר"ר משה ראטה שליט"א

מו"ה יעקב שלמה פערעבץ הי"ו

המלמד: הר"ר אהרן ווייסהויז שליט"א

מו"ה חיים שלמה אקערמאן הי"ו

המלמד: הר"ר מאיר חיים שישא שליט"א

מו"ה יואל זארגער הי"ו

המלמד: הר"ר הערשל גראס שליט"א

הר"ר אלי סימאן הי"ו

המלמד: הר"ר מנשה ברוך קליין שליט"א

מו"ה יעקב אבערלענדער הי"ו

המלמד: הר"ר אברהם משה לאנדא שליט"א

מו"ה דוד חנני' ווייס הי"ו

המלמד: הר"ר יעקב מיכאל היילברוין שליט"א

זכות כל השעות של תורה ותפילה שנלמדו במסגרת הכיתה, יזקף לזכותכם לעד ולנצח נצחים, עץ חיים הוא למחזיקים בה ותומכיה מאושר.

שבת של מי היתה, שבת של רבי אלעזר בן עזריה היתה, ובמה היתה הגדה היום, אמרו לו בפרשת הקהל, ומה דרש בה, הקהל את העם האנשים והנשים והטף, אם אנשים באים ללמוד נשים באות לשמוע טף למה באין, "כדי ליתן שכר למביאיהן". (חגיגה ג.)

מפעל החזקת מלמד

שע"י הנהלת המוסדות, פה בארה"ק

הלכות ודינים מפסקי הראשונים והאחרונים עם תוספת ביאורים וטעמים שונים

נערך ונסדר ע"י הרב יחיאל מיכל אברהם פרידמאן שליט"א

הוקים להורותם

הלכות המצויים בשבתות החורף (ב)

ניעור בגד מגשם

בגד שירד עליו גשם, אם הוא בגד ישן שאינו מקפיד שלא ירטב, מותר לנערו מהגשם, ואם הוא בגד חדש שמקפיד עליו אסור לנערו משום איסור ליבון (שו"ע סי' ש"ב סעי' א' דבגד שמקפידים עליו שייך בו ליבון כשמנער, משום שהניעור מייפה את הבגד ומועיל לו כמו כיבוס). ולנער בחוזק אסור אף בבגד ישן, שניעור בחוזקה יש בו משום סחיטה (שהוא תולדה דליבון, שע"י כן מתנקה הבגד, וכשהבגד ספוג במים מרובים יש בו גם משום עצם סחיטה, ויש בזה אריכות בנושאי כלים).

טלטול גשם היורד בשבת

מי גשמים היורדים בשבת אינם מוקצים ומותר לטלטלם ולהשתמש בהם בשבת (גמ' עירובין דף מ"ו ע"א ומובא בב"י סוף סי' ש"י, דאף שהגשם לא היו בעין מער"ש, והיה בדין לאוסרם משום נולד, מ"מ נחשבים הם שהם בעולם כיון שהיו בתוך העבים [העננים] מערב שבת).

ובתנאי שיהיו עדיין ראויים לתשמיש כל דהו דהיינו שתיה, רחיצה וכדו', אבל אם המים אינם ראויים כלל לשימוש הרי הם מוקצים (סי' של"ח סעי' ח').

ולכן גשם הדולף לתוך הבית, מותר ליתן כלי תחתיהם, בכדי שהגשם יכנס לתוך הכלי, ואם הגשם אינו ראוי לשימוש ומוקצה הוא, אסור ליתן כלי תחתיו (משום שאסור להניח כלי תחת המוקצה בשבת, כיון שאין מבטלים כלי מהיכנו).

טלטול שלג

בפשטות שלג אינו נחשב למוקצה ודינו כמו מים גשמי, ואף דשלג לעת עתה אינו ראוי לכלום, עכ"ז אינו מוקצה כיון דסוף כל סוף משקים הם (וכ"כ בס' מנחת שבת סי' פ' סקנ"ו שאינם מוקצים, וכן משמע בשו"ת מהרש"ם ח"ג סי' צ"ג דדן לגבי קרח אי מותר לפנותם, וכן משמע פשטות

סי' ש"כ בדין אין מרסקים שלג דמשמע דבעצם השלג מותר, אולם בזה יש לומר דאיירי בשלג המיוחד לשימוש).

ויש פוסקים הסוברים דבזמנינו שאין הדרך להשתמש בשלג, מסתבר שהשלג דינו כמוקצה מחמת גופו שאין ראוי לכולם, ואף שמצוי ילדים משחקים בשלג, עם כל זה אינו נחשב לראוי כיון שאינו עומד לזה.

ומה דמצינו באחרונים ששלג אינו מוקצה צריך לומר שהיו רגילים להשתמש בו לשתייה או למאכל בהמה, משא"כ בזמנינו (ובאשל אברהם (בוטשאטש) סי' ש"ב כתב דשלג אינו מוקצה, כיון שראוי ליתנו לעופות כנהוג ליתן לאווזות דוקא שלג, מבואר מדבריו דדוקא כשעומד לאכילת בע"ח אינו נחשב למוקצה).

ולכן אין לטלטלו אלא כלאחר יד או בגופו כשאר מוקצה.

ואם הכינו מער"ש והיה דעתו עליו להשתמש בו בשבת אינו מוקצה (כמבואר בסי' ש"ח סעי' כ"א-כ"ה בענין יחוד), אולם לעשות מהם צורות שונות וכדורי שלג וכדו' – אסור משום דדמי לבונה.

ומותר ללכת מעל השלג אף שנתרסק על ידי הליכתו (סי' ש"כ סעי' י"ג, כיון שאינו מתכוין לריסק או דכיון שהוא דבר שאי אפשר בלא זה לכן לא גזרו בזה).

ריצה מפני הגשם

כשיורד גשם בשבת מותר לרוץ בכדי להגיע מהר לביתו, ואף דבשבת אסור לרוץ דכתיב וכבדתו מעשות דרכיך, ודרשינן שלא יהא הילוכך בשבת כהילוכך בחול, אולם מפני הגשם מותר (בסי' ש"א סעי' א' מובא דאסור לרוץ בשבת, ובשועה"ר כתב דה"ה כשיש לו צער מפני הגשם, ובשו"ת שבה"ל ח"א סי' נ"ח כתב סברא דמותר דריצה שאיסורו הוא משום שנראה כרץ לעסקיו שכן דרכו בחול לרוץ לעסקיו, וזהו סתם ריצה, אבל כשניכר בשעת הריצה שאינו ריצה של חול אינו אסור).

הולדותיהם של צדיקים ומעשיהם הטובים של בעלי ההילולא אשר בשמותם נקובים

הילולא דצדיקא

הגה"ק רבי משולם זושא בן רבי אליעזר זי"ע מהאניפאלי

יומא דהילולא ב' שבט (תק"ס)

הרה"ק הרבי ר' זושא נולד בשנת תפ"ז לאביו רבי אליעזר זי"ל שהי' מפורסם בצדקת פורונו לעניים ולפדיון שבויים, ובנו ר' זושא העיד עליו שהי' ממארי דחושבנא, ולאמו האשה הצדיקת מרת מירל ע"ה שגם היא הי' מפורסמת בצדיקותיה וגמילות חסדיה, ובנה העיד עלי' שבמקום שאמרה ברכות השחר שרתה השכינה הקדושה. מסופר שפ"א הגיע לביתם קבוצת עניים ור' אליעזר ליפמן וזוגתו טיפלו עמהם במסירות נפלאה, וביניהם הי' עני חולי ונגוע בנגעים, עד שאפי' חבריו התרחקו ממנו אך הצדיקת טיפלה עמו במסירות רבה, ולבסוף בירכה העני "יהי רצון שתלד בנים כמוני", בטרם הספיקה להשיב על ברכתו שהפליאה אותה, נעלמה מעיניהם כל קבוצת העניים, ויהי לפלא.

אחרי פטירת אביו נפלו כל החובות שנשארו מעזבונו של אביו על הרר"ז מפני שאחיו חשבו שהוא איש פנוי מטרדות ואינו עוסק בתורה, לכן יהי' ביכולתו להשתדל בגביית חובותיו של אביהם, אכן כמובן שכל החובות ידרו לטמיון ולא נפרע מאומה, ועזב הכל והתחיל לשוטט בעולם מעיר לעיר עד שעבר דרך עיר מעזריטש מקום דירת דודו אחי אביו ר' אלימלך פילט זצ"ל, שהי' משמש בקודש אצל הרב המגיד זי"ע, וכשעמד ר' פילט על טובו של בן אחיו שהוא אוצר כלי חמדה, משכו אחריו שיבוא גם הוא לטעום מתורת המגיד, ואכן נתדבק מאד בהרב המגיד ונתקשר אתו בעבותות אהבה ונעשה מחשובי תלמידיו, והוא הי' שקרב את אחיו הצעיר ממנו בטי"ו שנים ה"ה הרה"ק הרבי ר' אלימלך מליזענסק לתחת כנפי החסידות להיות תלמיד הרב המגיד.

בסוף ימיו קבל על עצמו חליים ויסורים לכפרת ישראל, ושבע שנים סבל לטובתן של ישראל ובימי חליו באו לבקרו הרה"ק מלובלין והרה"ק ר' הירש לייב מאליק זי"ע, אמר הרה"ק מאליק להרה"ק מלובלין מדוע לא יחייב לי' ידא ויקום (כדאיאת במס' ברכות), ובאמרו זאת בכה הרה"ק מלובלין, אמר לו הרה"ק מאליק מפני מה אתם בוכים האם הוא חולה מפני כי נגזר עליו המחלה ח"ו, הלא בעצמו קיבל ומקבל עליו היסורים באהבה ואם הי' רצונו לקום לא בעי' למיהב לי' ידא, וביום ב' שבט שנת תק"ס השיב את נשמתו ליוצרו ומנו"כ באניפאלי.

איתא בספר מגן אברהם להה"ק מטריסק שאמר אביו הרה"ק ר' מרדכי מטשערנאביל זי"ע שבעת שהי' בהאניפאלי על קברי הצדיקים הרה"ק המגיד ממעזריטש והרה"ק רבי ר' זושא והרב הקדוש ר' לייב כהן זי"ע הריח שמה ריח גן עדן.

נדפס ממנו ספר מנורת זהב עה"ת, אבל עוד מפורז בספרן של צדיקים מאמרים מפיו, גם אחיו הרה"ק רבי ר' אלימלך זי"ע מזכירו בספרו כמה פעמים.

כ"ה טבת

רבי משה צבי מסאווראן ב"ר שמעון שלמה - תר"ה
רבי צבי הירש מיזליש אב"ד ווייטצען ב"ר דוד דוב מיזליש אב"ד אוהעל - תשל"ד

כ"ו טבת

רבי אברהם חיים מזלאטשוב ב"ר גדליה (אורח לחיים) - תקע"ה

כ"ז טבת

רבי שמשון ב"ר רפאל אריה הירש מפראנקפורט (ר' שמשון רפאל הירש) - תרל"ז

כ"ח טבת

רבי מנחם מענדל מלינסק ב"ר אברהם חיים - תרכ"ח

כ"ט טבת

אברהם אבינו ע"ה - ב"א קכ"ג
רבי משה צבי (השני) מסאווראן ב"ר ברוך מסאווראן - תרנ"ו
רבי משה יהושע יהודה לייב דיסקין אב"ד בריסק ב"ר בנימין - תרנ"ח
רבי ירחמיאל ישראל יצחק מאלכסנדר ב"ר יחיאל (ישמח ישראל) - תר"ע

א' שבט

רבי יצחק שפירא ב"ר נתן נטע שפירא בעל מגלה עמוקות - ת"ט
רבי משה ב"ר יוסף (מהר"ם שיק) - תרל"ט

ב' שבט

רבי משולם זושא מאניפולי ב"ר אליעזר ליפמאן - תק"ס

ג' שבט

רבי יחזקאל שרגא מציעשנוב ב"ר שמחה ישכר דוב (חתן מרן העצי חיים זי"ל) - תש"ד

גדלותו בתורה

הרבי ר' זושא הי' גדול בתורה אין לשער אם כי הי' נחבא אל הכלים ולא ידעו מגדלותו בתורה, וכל חבריו צדיקי הדור גילו זאת כמה פעמים, פ"א סיפר הרה"ק בעל התניא זי"ע שהי' פעם ביחד עם הרבי ר' זושא אצל רבם הרה"ק המגיד ממעזריטש זי"ע, ובאותו זמן באו אל המגיד שני האחים הקדושים הגאונים הרה"ק בעל ההפלאה ואחיו הר"ר שמעלקא זי"ע ושאלו שבידוע שהי' מפורסמים לגאונים גדולים ושאלו מהרב המגיד באיזה מקום ברמב"ם שהי' קשה להם, והמגיד השיב להם שהוא חלוש עכשיו אבל יש לו תלמיד אחד ושמו ר' זושא וילכו אצלו והוא בטח יברר לכם הכל, וכן עשו כך ובאו

אצלו ומצאו אותו אחוז בשרעפיו, ולא הרגיש שבאו אצלו ובעל התניא הזיז ידו הק' עד שהעיר אותו מדביקותו, והם הציעו לפניו את הדבר הקשה להם, והוא על אתר השיב להם שבטח לא למדו על הסדר כי ההלכה הקודמת מישב קושיהם, והם התפלאו מאד מתשובתו שאכן נתרץ להם קושיהם. פ"א כתב אליו הבעל התניא מכתב, ובתוך תוארי הכבוד כתב "שר התורה", העומדים שם התפלאו ואמרו שתואר כזה ראוי לאחד שמפורסם לגאון בנגלות התורה, אבל הוא אינו מפורסם כך אם כי הוא מושלם בחסידות, השיב להם דעו לכם שבאמת הוא שר התורה, ואספר לכם גופא דעובדא, פ"א היינו אצל רבינו ה"ה הרב המגיד זי"ע אחד מן החבירים הראה מאמר אחד בזה"ק

אל הרבי ר' שמעלקא וביקש ממנו שילמדו עמו השיב רר"ש אם אתם תלמדו אתי חכמת הנסתר ילמד הוא אתו חכמת הנגלה והסכים, והתחיל הרר"ש ללמוד אתו משנה ראשונה שבמסכת ברכות ופירש לו תיבה ראשונה מאימתי "פון ווען" אז הפיל עצמו הרר"ז על ארץ באימה ופחד גדול ואמר להרר"ש מאין אתם יודעים שמאימתי פירושו "פון ווען" דלמא פירושו מלשון אימה ופחד דהיינו מחמת אימת השם צריך לקרות קריאת שמע.

רבים השיב מעון

ידוע שהלך עם אחיו ר"א בגלות מעיר לעיר וממדינה למדינה להשיב נדחי ישראל לשורשם, ואכן רבים השיבו מעון ועשו הרבה בעלי תשובות, ודרכו היתה כשפגש בבעל עבירה התחיל להתוודות בבכיות נוראות, ואמר זושא זושא למה עשית כך וכך והתחיל למנות כל עבירות שבעל עבירה ההוא עשה ובכה מאין הפוגות והוריד דמעות כנחל עד שהלה תפס בעצמו שאליו התכוונו הדברים, ובאו לפניו בבכיות שיורה לו דרך תשובה. פ"א נסע אל אם הדרך והתנה עם הבעל עגלה שבל יכנס לעיר "באר" כי ה' שם רשעים גדולים, והזהיר אותו בחייו לבל יעבור פקודתו, באמצע הדרך נתנמנם הרר"ז, ובאותה שעה עבר ליד העגלה הרה"ק ר' משה מפשעווארסק זי"ע ועצר את העגלה, ושאל את הבעל עגלה מי נוסע אתך וענהו, ואמר לו שיכנס לעיר באר ואמרו לו הבע"ג שרר"ז הזהירו שבל יכנס, ענה לו ר' משה שכן יכנס ואני מבטיח לך שתבוא עליך ברכה ולא קללה, ואם לא תכנס אקלל אותך, וכן עשה, ונכנס לעיר ובתוך כך הקיץ ר"ז, וראה שהוא בעיר באר והתרעם מאוד על הבע"ג, ואמר לו הבע"ג שטעה בדרך, והואיל שהי' כבר בלילה הוצרך ללון שם בלילה, ואנשי עיר באר שמעו שבא ר"ז לעירם התאספו כמה לצים לאכסנייתו של רר"ז והתחילו לשחק בקארטין ולבלבל את רר"ז והתחיל רר"ז לומר כדרכו זושא למה עברת עבירה זאת ביום זה וכן מנה כל עבירות של הלצים שהי' שם, ונתעוררו לתשובה והתחילו לבכות עד שנעשו בלילה ההוא בעלי תשובה גמורים, וזה השפיע לכל העיר לחזור בתשובה ונתקשרו להרר"ז שיורה להם דרך תשובה.

שהי' קשה מאד, ופלפלו כולם בלשון הזהר זה אומר בכה וזה אומר בכה ולא ידעו לאמתו, והפלפול הסב רעש גדול בביהמ"ד והרר"ד זושא הי' הולך בביהמ"ד אנה ואנה בעמקות מחשבותיו לפני התפלה וע"י הרעש בילבלו אותו, ושאל מה קול הרעש הזה, ואמרו לו מה שקשה להם, וביקש הראני גם אותי והראו לו וביקש מהם שיהי' בשתיקה מעט, וישב ונשען ראשו על ידו שעה מועטת ותירץ, ואמר פשט נפלא מתוק מדבש, וראו כולם שהוא הפשט אמיתי ושאלו אותו מאין לקח את הפירוש הזה, השיב מחמת שבילבלתם אותי ולא יכולתי לילך להתפלל עשיתי עליית נשמה ושאלתי את פי רבי שמעון ב"ר יוחאי בעצמו ופירש לו הכוונה בהזוה"ק כדי שיפסק הרעש ואוכל להתפלל, וסיים הבעל התניא ועתה ראו שבאמת שר התורה הוא. פ"א הגיע לפניו יהודי וסיפר שאביו שנסתלק לפני זמן מה מן העולם בא אליו בחלום ואמר לו שימיר דתו, וצוה הרר"ז שיפתחו את קברו, ואכן עשו כך ומצאו מונח על המת קיסמין כצורת שתי וערב, ולקחו הקיסמין ומני אז הפסיק לבוא בחלום, וספרו זאת להגר"א מולינא זי"ע אמר הגר"א שזה ירושלמי מפורשת רק הוא פלא מהיכן ידע הרר"ז הירושלמי, ואמרו אח"כ דברי הגר"א להרר"ז אמר מהו הפלא, מהיכן שהירושלמי לקחו גם אני לקחת.

גודל יראתו

דרכי עבודתו הי' ביראה ופחד גדול ובדביקות נפלא בהתפשטות הגשמיות, כמו שמובא בספר באר משה מתלמידו הרה"ק ר' משה מקאזניץ זי"ע, וזל"ק וכמו שבעיני ראיתי בפרט ממורי ורבי הרב הקדוש איש אלוקים נורא מה' משולם זושא זצ"ל אשר כמה פעמים בעלותו להתדבק להבורא ב"ה וב"ש הי' מפשיט עצמו לגמרי מן העולם הזה, עד היותו ממש קרוב להתבטל במציאות, עד שהוכרח לנדר נדרים ונדבות שיתקיים נפשו בו עכ"ל, וידוע שביקש פ"א מהשי"ת שיהי' לו יראה כמלאך ה', כמובא בספה"ק ייטב פנים במאמר אבני זכרון אות ע"ב וזל" ויכאשר שמענו משמ' דהרב הקדוש ר' זושא זלה"ה שביקש שתהי' לו יראה כמו מלאך ומילא ה' משאלותיו ונפל עליו יראה ופחד עד שנעשה כאבן דומם בל יתנועע ובשום אבר מרוב הפחד עכ"ד, והרה"ק בעל התניא אמר כמה פעמים שהיראה של ר"ר זושא הוא גם פלא בהיכל היראה. פ"א בא

חלק ניכר מהוצאת הגליון

נתנדב לעילוי נשמת

הרה"ח ר' **דוב יודא ב"ר יושע ז"ל** (מאנדל)

נלב"ע כ"א טבת שנת תשס"ז לפ"ק

ת.נ.צ.ב.ה.

בו יבואר עניני ומנהגי ליל ניטל שמו, טעמו, ומנהגו, במבואר בספה"ק

הפרו תורתיו

הבינוי "ניטל"

הגה"ק בעל "בני יששכר" בספרו "רגל ישראל" (אות י') מבאר שהכינוי "**ניטל**", ע"ש נטילתו ועקירתו מן העולם. ונרמז שמו בתורה, ו'נוקב ש'ם י' ראשי תיבות **"ישו" ימ"ש, ומסיים שם: ושמענו ממגידי אמת שאירע לאנשים שלמדו בליל ניטל שבא קלב לביתם.**

ויש שכתבו, משום שלא רצו להזכיר את שמו, דשם רשעים ירקב, לכן כינוהו בשם "**ניטל**", דהיינו "נהרג ונתלה" על עץ.

ובספר "לב שמח" (אלעסק) כתוב, שהר"ת של ניטל, י'ודן ט'ארן נ'ישט ל'ערנען (ראה ע"כ להלן). לעומת זאת ב"תשובות וביאורים" (סי' קמ"ו) מבאר שברומית נקרא "יום הולדת" בשם "**נאטאל**". וביום הזה נולד ישו.

ובשו"ע (או"ח סי' תק"פ) מפרט הימים שמתענים ואת אשר אירע בהם ואחד מהם הוא יום ט' טבת, וכתב שם המחבר שלא ידוע מה נעשה בו, אך בפ' תוס' חדשים שם כתב שהוא יום הולדתו של אותו האיש שהיה בתקופת טבת, חל אז באותה שנה, בט' טבת, ולכן גזרו תענית באותו יום, ויתכן שלכן לא כתבו הטעם בפירוש, מפני פחד הנוצרים.

ואפשר להביא סמך לדברינו, ממה שה"חווות יאיר" (במקור חיים סי' צ"ז) מתאונן על מה שמזכירים את כינוי הגנאי "ניטל", בין שאר הכינויים של גנאי והלא צריכים זהירות מאימת המלכות, ומסיק שם וכדי בזיון וקצף על מה שכתבו הקדמונים "ניטל", עכ"ל.

עת לעשות... הפרו תורתיו

מנהג רוב קהילות ישראל שלא ללמוד תורה בליל חגיהם של עכו"ם שקורין ניטל, והוא מנהג קדום, ואף בראשונים מצינו שם ניטל, [ובתלמידי רבינו יונה עמ"ס ע"ז ב. על המשנה לפני אידיהן של עכו"ם אסור לשאת ולתת עמהן, וכתבו הנ"ל שאינו אסור אלא בליל ניטל] שעשו עיקרו בשביל יש"ו הנוצרי שהם עיקר אצלם, וכ"כ בתוס' רבינו אלחנן, וכ"כ הר"ע מברטנורא על המשנה הנ"ל שכוונת המשנה דייקא בליל ניטל]. וכן אסור לכתוב חידו"ת, וכן אסור ללמוד ספרי מוסר וספרי חסידות.

ומנהג רוב גדולי ישראל וכן נהג מרן החת"ס (כמו שבואר לקמן) שהיו עולים על משכבם בתחילת הלילה, והיו

קמים בחצות לילה ללמוד תורה, והגה"ק מקאמינקא זי"ע לא היה ישן כלל, וטעמו ונימוקו עמו כי אינו יכול לישון מבלי לחלום בדברי תורה.

ומסופר על רבינו המהרש"א זי"ע, שהי' שקדן עצום ולמד תורה יומם ולילה, וכדי שלא ירדם בלילה תוך כדי לימוד, גידל המהרש"א שערות ראשו, וקשרם בתקרת ביתו כדי שאם יתנמנם ויכוף ראשו יתעורר ע"י שערותיו, וכך הי' מנהגו כל לילה ולא הוציא אף לילה אחד בלי לימוד התורה, חוץ מליל "ניטל" שאז הי' נוהג לחשב חשבונותיו למען דעת כמה עליו להפריש מעשר לעניים. והי' שם איש אחד מתושבי אוסטראה, קל דעת ונשא טינא בלבו על המהרש"א, הלה הלך והלשין עליו בפני המלכות, שהוא מחרף ומגדף את הנוצרים, וכהוכחה לדבריו הביא את מנהגו של המהרש"א שאינו לומד בליל "ניטל" יום אידם של הנוצרים, בטענה שהאור בלילה זה טמא הוא, בלילה ההוא ישב המהרש"א בבלי דעת, כבכל שנה וערך חשבונותיו, ולפתע נפל ספר מארון הספרים על הארץ, המהרש"א הגביהו ונשקו וחזר לחשבונותיו, אולם כאשר חזר ונשנה הדבר כמה פעמים שנפל הספר על הארץ והגביהו, חשב המהרש"א בלבו הלא דבר הוא, ולקח הספר שנפל, וישב על מקומו לעיין בו, ותיכף מיד באותו רגע נפרצה הדלת, ושוטרי העיר נכנסו בלזית המסור הנ"ל, וראו את המהרש"א מסתכל בספר שבידו, ואז ראו כל עמי הארץ כי דברי צורריו כזב, ועזבו את המקום אחר בקשת מחילה, והמסור קיבל עונשו.

בספר שיח שרפי קודש מובא שהרה"ק החידושי הרי"ם סיפר שפעם שאל כומר אחד להגאון ר' יונתן אייבעשיץ זצ"ל האין מבטלין כל העולם תלמוד תורה בליל ניטל הרי אין העולם מתקיים בלי תורה, והשיב לו שמנהג ישראל תורה הוא, ועצם הדבר שאין לומדין ומקיימים המנהג היא גופא תורה, ודפח"ח.

ומסופר שפעם נכנס חכם אחד לבקר איזה גדול בליל ניטל ומצאו לומד, וכשתמה עליו, אמר לו שהוא רוצה לראות הגיהנום של אלו שלמדו בניטל, אמר לו החכם שעל לימוד בליל ניטל אין גיהנום כ"כ אבל המלעיג על מנהג ישראל בוודאי יש גיהנום וקיבל את דבריו.

המותר והאסור

הגה"ק בעל ערוגת הבושם זצ"ל, הורה להתיר עיון בסיפורי צדיקים אך בס' מרא דשמעתתא (להגה"ק

אמנם החת"ס (ח"א דף ע"ה) בהספידו על הגאון ר' משולם איגרא ז"ל כתב: מה נאמר ומה נדבר בשלנו הרעה הזאת בשמוח ישראל לאיד וחגא של ע"ז, ועושים החגא לחג, אוי נא האיך יערב לב איש הישראלי לישיב בסוד משחקים בפרט בימים של צער, וכו', ורק לאנשים קלי דעת התירו המשחקים כדי שלא יבואו לידי מחלוקת ולשה"ר, אבל לבני תורה אין שום היתר רק ילכו לישון בתחילת הלילה ויקומו מחצות ואילך, עיי"ש.

☆

הרה"ק ר' אברהם אלימלך מקארלין הי"ד נהג בליל ניטל לכסות את כל ספריו, וכן בבית מדרשו הקפידו להכניס בליל זה את כל הספרים בארונות ותפילת מעריב התפלל בעל פה כיון שהסידור היה מכוסה.

☆

וכע"ז הי' מנהגו של האדמו"ר הצמח צדיק מוויזניץ זצ"ל שפעם חל ניטל בליל שב"ק והגבאי עמד לפתוח הסידור מהר"י עמדין לאמירת שלום עליכם וקידוש כמנהגו מדי שבת בשבתו והרה"ק ציוה לבל יפתחנו ואמר את הקידוש בעל פה.

☆

בספר ישראל והזמנים סי' פ"ב מביא המנהג (מס' המנהגים לר' אייזיק מטורנא) שבליל ניטל היו אומרים תפילת עלינו לשבח אחרי תפילת ערבית בקול רם יותר מבכל השנה, וע"ז כתב דאולי הטעם משום שאומרים: "שהם משתחווים להבל ולריק ומתפללים אל אל לא יושיע", וכידוע שמרומוז על אותו האיש ימ"ש, ולכן הוציאו הצענזור קטע זו מהסידורים.

טעמו

טעם הפשוט שנהגו שלא ללמוד מובא בס' מטעמים (והובא גם בטעמי המנהגים עמוד ת"ק) לפי שבימים הראשונים היו צוררי היהודים אורבים להם ומכים בלילה כל מי שמצאו, ולכן גזרו גדולי הדור על אחב"י שישבו בבתייהם בלילה הזה ולא ישוטטו בחוצות.

וכ"כ באוצר מנהגי חסידים בשם הגה"ק מאלעסק זי"ע שראה בפוסקים קדמונים הטעם שלא למדו שאם הגוים ראו אור בליל אידם אצל יהודים היו עושים פאגראמען והרגו וחמסו אותם, לכן גמרו שלא להאיר בליל זה. ולא בשביל שטומאה יורדת לעולם. [ולפי טעם זה מובן שאין מנהג זה שייך באר"י או בזמנינו]

ויש אומרים שאסור ללמוד בליל זה, משום פקודי ד' ישרים משמחי לב, ויש להתאבל ביום שנוולד הנוצרי, ואבל אסור בתורה.

בתשו' חת"ס (ח"ז סי' לא) כ' בשם רבו הגאון ר' נתן אדלער זצ"ל דהטעם משום אבילות, וכ"כ הבעל קרבן נתנאל שהוא כיום שחרב בו ביהמ"ק שנוהגין בו מנהג

הגאב"ד רמ"א פריינד זצ"ל) הביא בשם זקינו הגה"ק מנאסויד זי"ע דאסור לספר סיפורי צדיקים, דהרי המדרשים מלאים בסיפורים, ומ"מ תורה היא, ע"כ, וכן אמר הגה"ק ר' מרדכי מנדבורנא זי"ע, שגם סיפורי צדיקים בכלל האיסור, ודורשי רשומות מצאו רמז נאה בפסוק (איכה ג') ישב בדד וידום כי "ניטל" עליו. ולענין לשחק במשחק השא"ך או בקלפים, ידוע על רבים וטובים שנהגו היתר בליל זה, ואמרו שבזה מקיימים בכל דרכיך דעהו, ומחדדי טפי ומוסיף חכמה, ועי"ז יכלו להבין יותר דברי תוה"ק לעומת זאת היו מגדולי ישראל, ביניהם החת"ס שהתנגדו לזה נמרצות.

ויש להטעימו בטעם לשבח, כי בדורות הקודמים כשההמון עם היו ראשם ורובם במשחק הקלפים, וכדו', ואז אסרוהו גדולי ישראל, ומרוב הרגל ההמון, התירו לעצמם בימים מספר בשנה כגון ניטל (וחנוכה), והיה קשה לעכבם גם בתקופות אלו, אכן בהמשך הזמן עקרוהו לגמרי, ולא יזכר ולא יפקד עוד.

☆

גדולי ישראל הניחו דברי חול הנחוצים להם לעשותם בליל ניט"ל, מהם עסקו בחשבונות וכן מובא לעיל על המהרש"א שנהג לחשב הכנסותיו לדעת כמה עליו להפריש מעשר לעניים.

☆

וכן החידושי הרי"ם נהג לחתוך נייר לבית הכסא למשך כל השנה, וכן נהג הגאון מאונסדארף זצ"ל [נתן] סמך למנהג זה שהוא זכר לצורת גזר דינו של אותו האיש כמבואר בגמ' (בחסרונות הש"ס בגיטין נז.) דשאלו לו דינא דהאי גברא במאי אמר ליה בצואה רותחת, דכל המלעיג ע"ד חכמים נידון בצואה רותחת וכו'. וכן הערוגת הבושם ז"ל נהג לקבוע אסיפות לחיזוק הקהילה בליל ניטל.

☆

השפת אמת זצ"ל הי' נוהג בליל ניטל לעשות חשבונות מכל הצטרפותו ומכל עניניו מכל השנה.

☆

המהרי"ץ מליובאוויטש העיד שאביו הרש"ב זי"ע נהג לשחק בשא"ך, או לעמוד בשעת מעשה ולהציע האיך לשחק, וביאר שבזה לימד הוראה שאפי' בזמן שאין יכולים ללמוד ינצלו הזמן לשחק במשחק שיש בו חכמה, בבחי' בכל דרכיך דעהו.

☆

כן מסופר על בעל אהבת ישראל מוויזניץ זצ"ל שהי' נוכח בעת בניו שחקו שא"ך בניטל, וכן האדמו"ר ר' ישראל מסטאלין זצ"ל נהג לשחק עם בניו עד חצות, ותיכף ומיד ישבו ללמוד. ובאמת מוזכר בתשו' חוות יאיר (סי' קכ"ו) המנהג לשחק.

☆

לאור הספר ערוגת הבושם מאחיו ז"ל וראה מאמר הנ"ל ומאז פסק מלנהוג כן].

בס' המטעמים (מהרה"ח ר' ליפא משעדליץ ז"ל) כ' טעם נוסף, כדי שלא תעמוד לו לאותו האיש זכות תורתו, כי הרי קודם שיצא לתרבות רעה, היה לומד אצל רבי יהושע בן פרחיה, ע"כ אין לומדים בליל ניטל תורה, כדי שלא יזכר ולא יפקד ולא יעלה על לב כח תורתו.

זמני

לוח היוליאני - הנה היות כמה מנהגים וגירסאות מתי חל ליל ניטל ע"כ נבארו בפרטיות, וקודם לכן נצטרך לספר השתלשלות מאורעות הדורות מלוח וסדר הזמנים הנוצרי, הלוח הנוצרי הראשון נעשה ע"י קיסר רומי בשם "יוליוס צעזאר" יכונה (אשר על שמו נקרא החודש "יולי") בשנת ג' אלפים תשט"ז לבריאת העולם, והוא 45 שנה קודם לשנת הספירה דהיינו משהתחילו הנוצרים לספור. הקיסר הנ"ל יסד סדר וחשבון השנה לפי מהלך החמה, וחילק את השנה ל-365 ימים ו-6 שעות, וזו היא שיעור מהלך החמה סביב העולם.

ואת השנה חילק ל-12 חודשים, 7 חודשים של 31 ימים (7X31=217). 4 חודשים של 30 ימים (4X30=120). וחודש אחד (פברואר) של 28 ימים, ועולה בסך הכל 365 ימים.

וכל שנה רביעית מוסיפין לחודש פברואר יום אחד שיה' חודש בן 29 ימים, כדי בזה להשלים ה-6 שעות שיש למהלך החמה יותר מה-365 ימים, שיש לתקופת השנה, וזו נקרא לוח היוליאני.

לוח הגרגיאני

בשנת שמ"ב לאלף השישי, צוה האפיפיור אשר בשם "גרגגארי ה-13" יכונה, לקבוצה חכמים ויודעי העתים, שיחקרו אם הלוח היוליאני שה' נהוג ומקובל עד אז בחוקותיהם, האם הוא אמת ויציב.

אחר שחקרו ודרשו מהלך החמה, העלו במצודתם שמהלך החמה הוא קצת מקוצר ממה שחשבו עד אז, דהיינו עד אז חשבו שמהלך החמה סביב העולם הוא 365 ימים ו-6 שעות, והם העלו שהוא 365 ימים ו-5 שעות ו-49 דקות, דהיינו ב-11 דקות פחות מלוח היוליאני.

אז צוה האפיפיור לתקן הטעות וראשית כל לתקן את המעוות ולתקן השנים שעברו, ועשו חשבון שעד שנה הנ"ל משנת הספירה נחסר מהחשבון 10 ימים, כיון שהוסיפו 11 דקות לכל שנה בטעות, על כן ביום ה' (שחל יום ב' דחול המועד סוכות י"ח תשרי ה' אלפים שמ"ג) בשנת 1582, הוזזו הלוח ל-10 ימים, דהיינו לפי הלוח היוליאני הי' אז 4 באוקטובר והם הוסיפו 10 ימים, ולמחרת חשבו ל-

אבילות. אמנם החת"ס דחה טעם זה דא"כ מאי חילוק קודם חצות ולאחר חצות, ועוד דא"כ ה' להתיר פרק ואלו מגלחין וספר איוב כמו בתשעה באב, ע"כ כתב דהטעם שנהגו קדמונינו כדי שלא יה' פתחון פה להמקטריגים לומר שכל העמים נועדים לבית אלוהיהם מחצות ואילך כידוע, ועם ה' ישנים על מטותיהם ע"כ בהשכל מנעו הלימוד קודם חצות לגמרי, ומ"מ כל תלמיד חכם הישן קודם חצות יקום אחר חצות ללמוד, וחמת המלך שככה, וטעם הגון הוא בעיני עכ"ד.

בספר רגל ישרה מבאר עפ"י סוד מחמת התגברות הקליפות בלילה זה, מפני שבליילה זה נהרג, ונרמז שמו בתורה ו'נוקב ש"ם ה' ר"ת יש"ו, ושורשו מקליפת עורב וכלב, ומסיים שם, ושמענו ממגיד אמת שאירע לאנשים שלמדו בליל ניטל שבא כלב לביתם עיי"ש.

וכע"ז אומרים בשם הגה"ק המהרי"ד מבעלזא זי"ע (ובשו"ת דברי ישראל (וועליץ) מובא בשם המהר"ש מבעלזא זי"ע) שאמר טעם בהקדם ד' המגיד ממעזריטש זי"ע ע"ד הגמ' אל יפטר אדם מחבירו אלא מתוך דבר הלכה, דהרי כל זמן ועידן צריך אדם להיות דבוק לקונו בכל נימי נפשו, אלא כדי שיוכל להתעמק בלימודו פטור להיות אז בדביקות הבורא, וזו פי' אל יפטר אדם מחבירו פי' מלהתחבר ולדבק רעיוניו בה', אלא מתוך דבר הלכה דהיינו רק כשלומד, עכ"ד המגיד. ואמר הרה"ק הנ"ל שלכן אסור בליל ניטל ללמוד כיון שהוא ליל התגברות הקליפות צריך להתעסק רק בדביקות הבורא ולא להפסיק אפי' ללימוד התורה, ודפח"ח. [וכמוכן שטעם זה שייך גם באר"י]

ובקדושת ציון מביא טעם נפלא שהוא כדי להדגיש ולהורות לנו שלא המדרש העיקר אלא המעשה, שכידוע למד אותו האיש הרבה תורה אצל ר' יהושע בן פרחיה (כמובא בסנהדרין קז). אלא כיון שלא קיים מה שלמד יצא לתרבות רעה והסית והדיח נפשות ישראל רח"ל, ע"כ תיקנו לא ללמוד בליל זה להראות שלא זו העיקר.

ובערוגת הבושם פר' שמות (עה"פ ואחר באו וכו') מביא רמז נאה ששמע מהגה"ק משינאווא זי"ע שמקובל אצלו מאב"ד צפת תובב"א שע"ת לעשו"ת לה' הפרו תורתך גימטריא "זו שעה שתקופת טבת נופלת בו" עכ"ד. ומוסיף שם הערוגה"ב דברים נפלאים שע"י שאין לומדים בליל ניטל הוי עבירה לשמה ויכולים לתקן כל הביטולים של כל השנה אשר היו באיסור, עיי"ש מה שפירש בזה.

[ומסופר שהגאון בעל קרן לדוד זי"ע הי' מקיל קצת בליל ניטל ובחן את תלמידי הישיבה עד שיצא

החדש, (דהיינו הבדל של 13 ימים). ובשנת 900 גדל המרחק בעוד יום, וה-25 דעצעמבער של הלוח הישן יצא ב-7 בינואר של הלוח החדש.

ולפי"ז מובן המנהגים שיש בליל ניטל שאלו שדרו בין הנוצרים שקבלו הלוח החדש, נהגו בליל 25 דעצעמבער את ליל ניטל, ואלו שדרו ברוסיה וכדו' שלא קבלו עליהם הלוח החדש, אז נהגו ליל ניטל עד שנת 700 בין 3 - 4 לינואר, ועד שנת 800 נהגו בין 4 - 5 בינואר, ועד שנת 900 נהגו בין 6 - 7 ינואר.

איסור לימוד נוהג מתחילת הלילה ועד חצות הלילה (ומובא בשם חידושי הרי"ם שאמר שאין להטומאה כח אלא בלילה ולא ביום) ויש נהגו מהשקיעה, וכן הורה רביה"ק זיעוועכי"א, ומנהג רוב גדולי גאליציע (כגון בעלזא באבוב וכן טשערנאביל ועוד) שנהגו שלא ללמוד מחצות היום ועד חצות הלילה.

המנהג בארץ ישראל

יש שכתבו שבארץ ישראל אין לחוש לניטל וכן מקובל בשם הגה"ק ר' מאטיל מסאלנים זצ"ל שקיבל מהרה"ג ר' שמואל העליר אב"ד צפת, שבארץ ישראל אין לחוש לניטל כלל, וסמך לזה מדברי הרמב"ן (פר' אחרי) שאר"י גבוה מכל ארצות ולא ניתנה ביד שרים ונחלת ה' מיוחדת לשמו כדכתיב כי לי כל הארץ וכו' עיי"ש. וגם הסביר שבא"י פשטה ממשלת ישמעאלים שאין להם חלק ונחלה בחג זו שהוא חג נוצרי, ע"כ לא חששו לזה (וכן המהר"ץ דושינסקא זי"ע לא ה' מבטל לימודו כלל). אמנם רוב גדולי ישראל חששו לניטל גם בארץ ישראל, וכן סיפר הגה"ק מתולדות אהרן זי"ע דבשנת תש"ו כששהה רביה"ק זי"ע פה באר"י גם חשש לזה.

*

יה"ר שבמהרה נזכה לביאת גוא"צ ורוח הטומאה יעביר מן הארץ, וכל העומד לניטל כניטל דמי, בעגלא ובזמן קריב ומלכינו בראשינו במהרה בימינו אמן.

בגליון הבא נמשיך א"ה בענין תקופת אותו האיש

15 באוקטובר. ובשנה ההיא נמצא שכשה' ה-25 דעצעמבער לפי הלוח היוליאני הישן, כבר הי' לפי חשבון הלוח החדש, ה-4 בינואר.

קימו וקבלו

והנה בכל בתי הכמורה והכנסיות של הנוצרים (שאו הי' להם השפעה מרובה ביותר, וכל ההמון הי' נכנעים לפקודתם) קבלו עליהם לנהוג לפי לוח החדש והמתוקן שנקרא "לוח הגרגיאני" על שם האפיפיור הנ"ל, ואז חגגו את חג המולד ב-25 דעצעמבער לפי הלוח החדש. (שלפי חשבונם נברא אותו האיש ביום זה).

אמנם הכנסיות של רוסיה ושל יון לא קבלו עליהם הלוח החדש הלוח הגרגיאני, ונהגו חשבון השנה לפי לוח היוליאני הישן, וחגגו חג המולד ב-25 דעצעמבער לפי הלוח הישן, אשר לפי חשבון לוח החדש הוא כבר ה-4 בינואר.

ברבות השנים

לאורך כל השנים המציא הלוח הגרגיאני דרך האיך להסתדר עם ה-11 דקות שחסר בכל שנה להגיע לחשבון 365 ימים ו-6 שעות, דהיינו שבכל שנת ה-100 לא יוסיפו בשנה הרביעית שבא אחריו יום אחד לחודש פברואר, וישאר רק 28 ימים. נמצא ש-7 שנים שלמות יהי' חודש פברואר רק 28 ימים, חוץ משנה שיכול להתחלק ל-400, שאז מוסיפין יום לחודש פברואר אפי' אם הוא בסוף המאה, ולפי"ז יצא שבשנת 1600 לא שינו כלום, ובשנת 2000 גם לא שינו, וחודש פברואר היה חודש בן 29 ימים, ובשנת 1700 לא הוסיפו יום לחודש פברואר ונשאר 28 ימים, ולפי"ז יצא שההבדל בין לוח הישן ללוח החדש גדל ביום אחד, (דהיינו שנעשה הבדל של 12 ימים דעד אז הי' הבדל של 11 ימים כמובא לעיל) ולפי"ז בעת שחגגו ה-25 דעצעמבער לפי הלוח הישן, כבר הי' ה-5 בינואר לפי הלוח החדש.

ובשנת 800 גדל ההבדל בעוד יום, וה-25 דעצעמבער של הלוח הישן חל ב-6 בינואר של הלוח

חלק מהוצאת הגליון

נתנדב ע"י ידידינו

הר"ר יוסף לייב הכהן סאנדער שליט"א

לרגל שמחת נישואי בתו שתחי' למז"ט ובשעטו"מ

יה"ר שיזכה לראות ולרוות רב תענוג ונחת דקדושה במידה מרובה וגדושה וכט"ס

כסא דנחמתא

מהררי ציון וירושלים קרתא דשופריא, נשגר בזה כסא דנחמתא קדם האי שופרא דשופריא, האי גברא יקירא, ראש וראשון לכל דבר שבקדושה בעוז ובגבורה, איש חמודות ורב תבונות, פעולותיו הכבירים מהללים ברננות, מעשי ידיו משובחין, ואינן נערכין, ותיק ועושה חסד ללבבות נשברות ולעומתם ברוך עונה, לעשות הישר והטוב בעיני שוכן מעונה, עומד תמיד לימין מוסדותינו וקהילתינו, ובכל עת ובכל זמן עונה ברוך לעומתינו. דבוק ומקושר לאילנא דחייא וחיבה יתירה נודעת לו ממרן רבינו הגה"ק שליט"א

ה"ה הרה"ח המפואר

מוה"ר יצחק אייזיק ווייס הי"ו

מראשי קהלתינו הק' בני ברק

המתאבל מרה על פטירת אמו האשה החשובה והצנועה המפורסמת במידותי' ובמעלותיה הטובים
אשת הרה"ח המפואר זקן שקנה חכמה יראת ה' היא אוצרו, ועליו יציץ נורו, חסיד ועניו מחשובי תלמידי רביה"ק בעל דברי יואל זי"ע ה"ה
הרה"ח ר' יהושע ווייס שליט"א

ובזה שולחים אנו את תנחומינו לידידינו עוז איש האשכולות, אוצר כגבור חיל, שר צבא העומד בראש המחנה בתוככי מוסדותינו הק' בעיר בני ברק.

ה"ה הרבני החסיד המרומם

מוה"ר משה חיים ווייס שליט"א

ציר נאמן לשולחו רביהקה"ט בעל דברי יואל זי"ע לשמש בתור מנהל מוסדותינו הק' בעיר בני ברק

ולאחיו ידידינו הרה"ח ר' בנימין זאב הי"ו

המקום ינחם אתכם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים ולא תוסיפו לדאבה עוד, ובהמשך מעשי' הטובים תמצאו נוחם, ואך ורק טוב וחסד ירדפכם כל הימים אשר אתם חיים על האדמה עדי נזכה לשמוח כולנו בשמחתן וישועתן של ישראל ולעלות לציון ברינה, בביאת משיח צדקינו, ומלכינו בראשינו, אמן ואמן

כ"ד המשתתפים בצערכם הגדול

הנהלת המוסדות

פעיה"ק ירושלים תובב"א

דבר בעתו

לקט אמרי קודש מפי צדיקו וקדושי עליון
בגודל קדושת הימים הבעל"ט וסגולתו

אמירת תהלים בימי השובבי"ם (ב)

השי"ת רק ללומדה ואין ברצון הקב"ה דייקא לקיימה והוא ע"ד דרוש וקבל שכר ולזה אצל מצות פרה כתיב זאת חקת התורה ולא כמו אצל פסח כתוב זאת חקת הפסח משם שאצל תכלית הלימוד הוא כדי לקיים בפועל ואצל פרה התכלית הוא הלימוד וע"כ כתיב זאת חקת התורה דייקא ולא חקת הפרה עיי"ש.

ולפי"ז בכל חוקי התורה תכלית הלימוד הוא כדי לידע היאך לשמור ולעשות מצות התורה אבל במצות פרה אדומה לא הי' כוונת נותן התורה לקיים המצוה בפועל כי מוטב שלא יצטרך לזה אלא בודאי הי' רצון העליון ללמוד פרשה זו כדי שעם הלימוד בלבד יקיים המצוה ויהי סגולת לימוד תורה זאת שע"י זה לא יארע הנזק והרע. ולפי"ז הי' הלימוד בסדר נגעים ואהלות הוא ג"כ על דרך זה דרוש וקבל שכר שבזכות הלימוד בפרשיות אלו ישלם השי"ת שכר שלא יארע הרע ולא נצטרך לעסוק בפרשת נגעים ואהלות בפועל ממש, דהם גם שניהם נגעים ואהלות באים על חטא כידוע והי' רצון הבורא שנעסוק בהלכות אלו ועי"ז יבטלו כל הצרות ורעות האלו מאחב"י.

והנה א"ז הצדיק הקדוש הרבי ר' זושא זי"ע פרש הכתוב מי ימלל גבורות השם ישמע כל תהלתו הכוונה מי ימלל גבורות השם דהיינו מי שרוצה לבטל גבורות השם מלשון המולל מלילות (ביצה י"ב:) היינו שמפרך את גבורות השם ישמע כל תהלתו הכוונה יגמור כל ספר תהלים ועל ידי קריאת כל ספר תהלים מבטל כל הדין מעליו.

וזה כוונת המדרש שדוד המלך התפלל יהי לרצון אמרי פי שע"י שיקרא בספר תהלים בכוונת הלב יקבל שכר כמי שעוסק בסדר נגעים ואהלות דהיינו כמו שע"י לימוד בהלכות האלו זוכה שלא יארע לו כל רע והיזק כן יהי סגולה זו באמירת תהלים ובודאי נתקבל תפלת המלך החסיד ע"ה.

והנה איתא במדרש ילקוט שמעוני עה"פ הייתי ביום אכלנו חורף מה הי' יעקב אבינו אומר ר' שמואל בר נחמני אמר כל ספר תהלים אמר מה טעם שנאמר ואתה קדוש יושב תהלות ישראל, ישראל סבא, ואפשר שיעקב אבינו התכוון במה שאמר כל ספר תהלים שבשכר זה ינצלו ישראל מכל צרות וכתבו ספה"ק שבתחלת ספר שמות מרמוז ואל"ה שמות בני ישראל הבאים ס"ת תהלים הבאים מצרימה את יעקב היינו שאמרו ג"כ תהלים כמו יעקב אבינו כנ"ל וז"ש המדרש זש"ה כשמך אלוקים היינו שיש ח"ו דין, (אלוקים הוא דין כידוע) כן תהלתך צריכים להלל להשי"ת ע"י אמירת תהלים ויבטלו כל דינין וינצלו מכל צרה וצוקה ומסיים המדרש שאמר דוד מי ימלל גבורות השם ישמע כל תהלתו כדברי הרבי ר' זושא זי"ע.

והנני א"ז הדושה"ט ומצפה לשמוע ממך בש"ט (חיי"ק)

ב"ה ג' לסדר "ואזכור את בריתי" תשמ"ה לפ"ק מיאמי יצ"ו

שובט"ס לנכדי היקר הב' המופלג בתו"י יפפ"ת כש"ת

ברוך שרגא פייבוש טייטלבוים שליט"א

אחד שה"ט שמחתי מאוד לקראת השמועה טובה שהנך לומד בהתמדה וראשי ישיבתך במאנסי יצ"ו מתענגים ממך השי"ת יתן לך לב מבין בתוה"ק ויראת השם כל היום ועיני רואות בעזה"י.

ואכתוב לך מה שאמרתי בש"ק העבר בעת סעודת ליל ש"ק פרשת שמות במדרש תנחומא ואלה שמות וכו' זש"ה כשמך אלוקים כן תהלתך על קצוי ארץ וכו' מלך בשר ודם מקלסין אותו שהוא גבור והוא באמת חלש וכו' והקב"ה בכל מה שמקלסין אותו הוא יתר וכו' אמר דוד מי ימלל גבורות השם ישמע כל תהלתו ע"כ, וצ"ב להבין מה שייכות לפרשה זו, גם מה שסיים אמר דוד מי ימלל גבורות השם וכו'.

ואפ"ל בהקדם דברי המדרש מובא בילקוט שמעוני (תהלים י"ט) עה"פ יהי לרצון אמרי פי וז"ל שיעשו לדורות ויחקקו לדורות יהי קורין בהם והוגין בהם ונוטלין שכר עליהם כנגעים ואהלות הכוונה שדוד המלך ע"ה התפלל שאם קורין בספר תהלים יקבלו שכר כאלו למדו בסדר נגעים ואהלות, ובספר נפש החיים מהגאון ר' חיים מוואלאזין ז"ל מובא דבריו במשניות ווילנא בריש פרק ששי מס' אבות על הגליון בלקטים שם כתב דבר תמוה שלא מצינו שהקב"ה הסכים לתפילות דוד בזה עכ"ל, ותמוהים דבריו הלוא חז"ל אמרו לנו שדוד המלך ביקש והתפלל כן באותו יהי לרצון אמרי פי בודאי רצון חז"ל להודיע שהקב"ה קיבל תפלתו ולא דחאה.

אולם צריכין להבין למה ביקש שע"י קריאת תהלים יקבלו שכר כמי שלומד בהלכות נגעים ואהלות וכי מי שלומד בסדר זרעים או מועד או בסדר אחר אינו חשוב לפני הקב"ה כמו מי שלומד בנגעים ואהלות הלוא כל התורה קבלנו מפי משה מפי הגבורה כבי' והכל קודש קדשים.

ואפ"ל בהקדם דברי אאמ"ר הגה"ק בספר עצי חיים פרשת חקת לפרש הכתוב זאת חקת התורה דהנה מודעת זאת אשר כל המצות אשר צוה השם אותנו אנו מקבלים עלינו לשמורם באהבה ובכל עת אנו מצפים תמיד מתי יגיעו לידינו כדי שנוכל לקיימו וזה תכלית לימוד התורה שנדע היאך לקיים מצות השי"ת והנה פרשת פרה אדומה באה לטהר בני ישראל מטמאת מת ועל זה לא שייך לומר שאנחנו לומדים פרשת פרה כדי שנזכה לקיימה במעשה דהא מצוה זו באה על סיבה לא טובה ויותר טוב הי' שלא יארע שום צער וחיים כלכם היום ובפרט שאין מיתה בלא חטא (שבת נ"ה) ולזה רמזה התוה"ק ציוי

משולחן מלכים

שיחות קודש שנשמעו מפי כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

פנימי — קמח — בלתי מוגה

ביקור כ"ק אדמו"ר מפשעווארסק שליט"א

בבית כ"ק מרן רבינו שליט"א - בויליאמסבורג יע"א

יום ג' פרשת מקץ תשע"א לפ"ק

דער שינאווער רב האט אנגעהויבן אריינצוטראכטן, ווער איז דער צדיק הדור וואס גייט נסתלק ווערן - ס'איז אים נישט בייגעפאלן אז מ'מיינט אים, אויף זיך האט ער נישט געקלערט - האט ער באשלאסן אז מ'מיינט רבי משה'לע דעעשער, האט ער געשיקט א טעלעגראם קיין דעעש אז ער וויל וויסן וואס רבי משה'לע דעעשער טוט, ווען רבי משה'לע האט באקומען דעם טעלעגראם האט ער נישט געוואוסט וואס עס מיינט, ס'איז אים נישט בייגעפאלן וואס עס גייט פאר, און ער איז דאך געווען א שטארקער שינאווער חסיד, און אז דער רבי פרעגט זיך אזוי נאך נאך אים, האט ער מחליט געווען צו פאר'ן צום רבי'ן, איז ער געפארן קיין שינאווא, ווען ער איז אנגעקומען קיין שינאווא האט שוין דער שינאווער רב זיך געשפירט זייער שוואך, אזוי איז ער געווען ביים הסתלקות פונעם שינאווער רב. האדמו"ר מפשעווארסק: דורך דעם טעלעגראם איז ער געקומען.

רבינו קיבל את פניו בברכת שלום עליכם ובברכת מזל טוב לרגל

נישואי בנו הי"ד

האדמו"ר מפשעווארסק: המברך יתברך.

רבינו צוה להביא כיבוד

ושאל על בניו של האדמו"ר מפשעווארסק וכיבודם לישב

האדמו"ר מפשעווארסק: ס'איז היינט נאכט די יארצייט פון רבי משה'לע דעעשער (הגה"ק רבי משה זי"ע בנו של הגה"ק המעגלי צדק זי"ע נסתלק ביום כ"ד כסלו שנת תרס"ג).

רבינו: כ'האב געהערט פונעם טאטן ז"ל, אז דער שינאווער רב ז"ל פאר'ן הסתלקות האט ער געזאגט אז ס'האט זיך אים גע'חלומ'ט, אז ער זעהט דעם פאטער, דעם הייליגן דברי חיים, און נאך צדיקים גייען, האט ער געפרעגט דעם פאטער 'וואו גייט ער?', האט ער געזאגט 'דער צדיק הדור גייט נסתלק ווערן, און צדיקים גייען אים מקבל פנים זיין, אזוי האט דער שינאווער רב דערציילט.

**אז מיר וועלן יעצט זיך
אנשליסן צו לערנען
3 משניות א טאג**

**וועלן מיר בעז"ה ענדיגן גאנץ
ששה סדרי משנה**

וסעודת
מלצה מלכה
ומעמד הסברה
רבתי

**כל חברי קהלתינו
בלי יוצא מן הכלל**

בבית מדרשינו הגדול
14 הופפער סט.

רבינו: יא. און דער שינאווער רב האט געהאט א גבאי וואס האט געהייסן ר' שלמה זלמן סאנדער (שהיה נקרא רבי זלמן גבאי), און ער האט אויפגעגעבן דעם טעלעגראם קיין דעעש, און נאכ'ן הסתלקות פונעם שינאווער רב איז ער זיך געקומען באזעצן אין דעעש, ווייל דער רבי (פרן הדברי יחזקאל משינאווא ז"ל) האט געהאלטן רבי משה'לע דעעשער פאר 'צדיק הדור', ווייל ער זיין ביי דעם צדיק. האט ער זיך וועגן דעם אוועק געצויגן פון גאליציע קיין דעעש.

אב"ד דקהילתינו וזמ"ס: כ'האב אמאל געהערט פון פשעווארסקער רבי אז דער רבי זכרוננו לברכה (פרן רבינו בעל דברי יואל ז"ל) האט געדענקט דעם שינאווער רב...
האדמו"ר מפשעווארסק: ער האט אים געזעהן אין טארנא.

ער האט געזאגט אז ער האט אים פארהערט און ער געדענקט אים.
רבינו: כ'האב עס אויך געהערט פון פעטער ז"ל (פרן רבינו בעל דברי יואל ז"ל), כ'בין געווען אין שטוב ווען דער טאטע ז"ל האט אים געפרעגט צי ער געדענקט דעם שינאווער רב? האט ער געזאגט 'א שאלה?', כ'בין געווען א גרויס יונגל'.
האדמו"ר מפשעווארסק: ער איז אלט געווען עלעף יאר ביים עצי חיים'ס חתונה.

רבינו: ניין יאר.
האדמו"ר מפשעווארסק: אזוי, נאר ניין יאר?
רבינו: יא, און אזוי האט ער געזאגט.
האדמו"ר מפשעווארסק: דער רבי ז"ל פלעגט דאס נאכצוזאגן אז דער שינאווער רב האט אים פארהערט די סוגיא פון שיקול הדעת.
רבינו: דעמאלטס (כשה' פרן רבינו ברך משה אצל) האט ער דאס נישט געזאגט, נאר ס'האט אים אזוי גע'חידוש'ט אז מ'פרעגט אים צי ער געדענקט דעם שינאווער רב, און אויף דעם האט ער געזאגט 'א שאלה?', כ'בין געווען א גרויס יונגל'.

די באבע איז געווען אין קרעניץ ביים שינאווער רב...
האדמו"ר מפשעווארסק: ווער, דעם עצי חיים'ס רעביצין?

רבינו: יא. און דער שינאווער רב האט געהאט א גבאי וואס האט געהייסן ר' שלמה זלמן סאנדער (שהיה נקרא רבי זלמן גבאי), און ער האט אויפגעגעבן דעם טעלעגראם קיין דעעש, און נאכ'ן הסתלקות פונעם שינאווער רב איז ער זיך געקומען באזעצן אין דעעש, ווייל דער רבי (פרן הדברי יחזקאל משינאווא ז"ל) האט געהאלטן רבי משה'לע דעעשער פאר 'צדיק הדור', ווייל ער זיין ביי דעם צדיק. האט ער זיך וועגן דעם אוועק געצויגן פון גאליציע קיין דעעש.

האדמו"ר מפשעווארסק: רבי משה'לע איז געווען א שטארקער שינאווער חסיד, ער איז געקומען אסאך קיין שינאווא.¹

אב"ד דקהילתינו וזמ"ס: כ'האב אמאל געהערט פונעם זיידן (פרן רבינו בעל ברך משה ז"ל) - און איך מוין אז ער האט עס נאכגעזאגט פונעם שינאווער רב - אז פון אלע דעעשער רבי'ס, פלעג ער די מערסטע בארימטען רבי משה'לע ז"ל.

האדמו"ר מפשעווארסק: אזוי?!, אלע זענען דאך געווען גדולי הדור.

1

יצוין שבהקדמת הספר נסת יחזקאל מובא שהיה מסתופף הרבה בצל הרה"ק משינאווא, והרה"ק הראה לו אותות אהבה וחיבה יתירה, ויש הרבה חילופי מכתבים ביניהם, והרה"ק משינאווא כותב עליו תוארים מופלגים כגון 'לכבוד אהו' וידיד נפשי הרב המאה"ג הצדיק ומפורסם, 'חסידא ופרישא נר ישראל עמוד הימיני', רבים ילכו לאורו.

כן היה יושב בראש השולחן בשינאווא, אשר מעטים המה שזכו לכבוד זו, ורק הגה"ק רבי יחזקאל מראדאמסק והגה"ק מאסטראווצא זצ"ל זכו לכיבוד זו, וכן היה נוסע בכל שנה לשינאווא על ל"ג בעומר, ובשנת תרנ"ה כיבדו הרה"ק משינאווא בחיבה יתירה, וליווהו עד העיר יעראסלאוו, והיו לפלא, ואח"כ נתודע שהיה השנה האחרונה של הרה"ק עלי אדמות.

סיום סדר זרעים והתהלות סדר מועד

מלכה מלכה
ומעמד הסברה
רבתי

בהיכל בית מדרשינו הגדול 14 הופפער סט.

משניות הוא תיקון בימי השוכבים
כמבואר בספח"ק

דברי הסברה
אברכים ובעלי בתים יעדער יחיד בלי יוצא מן הכלל דארף זיך באטייליגן

דרשת הרב הגה"צ אבד"ק ור"מ שליט"א והרה"ג ר' יוסף חיים גרינוואלד שליט"א

מוצאי שבת קודש פר' וארא בשעה 9:00

האדמו"ר מפשעווארסק: דער שינאווער רב איז געווען א גרויסער בעל הלכה, ס'איז דא מלבושים וואס מ'קען עס אנטוהן פארקערט, און ס'איז אפשר אויך נישט... אבער א גארטל ווי אזוי מ'זוט עס אן, איז עס קיינמאל נישט פארקערט... ס'איז א פלא... [דהיינו מדיני לא ילבש כדנפסק בשו"ע (י"ד סי' קפ"ב ס"ה) שאפילו א' מהמלבושים אסור ללבוש כלי גבר על אשה].³

רבינו: דער זיידע (מזן העצי חיים ז"ל) איז געפארן קיין שינאווא, אפאר מאל, דער זיידע איז אלץ יונגל געווען אין שינאווא, רבי דוד יצחק, פון די ווערצבערגער משפחה, (ה"ה הרה"ח רבי חזק ווערצבערגער ע"ה השו"ב מעיר טעטש מתלמידי הייטב לב) איז געווען ביים קדושת יו"ט, און ער האט דערציילט אז ער פארט אויף שינאווא, האט ער מיט געשיקט דעם זיידן - ער איז נאך געווען א יונגל - און ער האט אים געזאגט אז ער זאל זאגן דעם שינאווער רב 'ער זאל דרך בענטשן'. נאך שבת ווען ער איז געווען ביים שינאווער רב האט ער געזאגט, אז דער טאטע האט מיר געזאגט אז איך זאל בעטן דעם רבי'ן, אז דער רבי זאל מיך בענטשן, דער שינאווער רב טראכט אזוי אריין, און זאגט אים 'ווייסטו וואס?', כ'זעל דרך בענטשן ביי דיין חתונה, און דעמאלטס האט ער אים נישט געוואלט בענטשן. ר' דוד

3

ו"ל הרמ"א שם: הגה ואפילו באחד מן הבגדים אסור אף על פי שניכרים בשאר בגדיהם שהוא איש או אשה.

אמנם יש לציין שיש שצידדו להקל ללבוש חפצי סגולה של איש על אשה או להיפך, וסמכו דבריהם על הא דנפסק בשו"ע אורח חיים (סימן תרצו) וז"ל: ומה שנהגו ללבוש פרצופים בפורים וגבר לובש שמלת אשה ואשה כלי גבר אין איסור בדבר, מאחר שאין מכוונים אלא לשמחה בעלמא, ומשמע שרק כשמתכוונים לשם לבישה אבל אם מכוונים לדבר אחר מותר.

רבינו: יא, און זי האט געדארפט האבן א רפואה, און מ'האט איר געזאגט אז מ'פארט אין קרעניץ אין די באד איז עס א רפואה. זי איז געפארן, און דעמאלטס איז דער שינאווער רב דארט געווען, און זי איז אריין געגאנגען צום שינאווער רב, ער איז דאך געווען א פעטער, און זי האט זיך באקלאגט אויף וואס זי לייזט, דעם שינאווער רב'ס גארטל איז געווען אויפן מיט, האט ער איר געזאגט 'נא דיר דעם גארטל', האט זי עס גענומען, האט ער איר געזאגט 'עצט מזה עס אן', האט זי זיך אנגעטוהן דעם גארטל, האט ער איר ווייטער געזאגט 'און יעצט מזה עס צוריק אויס', און זי איז אויסגעהיילט געווארן.²

האדמו"ר מפשעווארסק: דאס אז זי איז אויסגעהיילט געווארן איז נישט קיין חידוש, נאר דאס וואס ער האט געהייסן איר אנטוהן זיין גארטל דאס איז א גרויסע חידוש.

אב"ד דקהילתינו וזמ"ס: כ'האב אמאל דערציילט פאר'ן פשעווארסקער רבי די מעשה, און מ'האט מיר דעמאלטס געפרעגט די קשיא, אז ס'איז א שאלה פון 'לא ילבש', און וויבאלד כ'האב דאך געהערט די מעשה פונעם זיידן, איז ווען כ'בין געווען אין ניו יארק האב איך איבער געפרעגט די מעשה פאר'ן זיידן, ווייל אפשר האט דער שינאווער רב נאר געהייסן האלטן דעם גארטל, האט מיר דער זיידע געזאגט 'ניין, כ'האב עס אזוי געהערט פון מיין מאמע, און ער האט איר געהייסן אנטוהן דעם גארטל'.

רבינו: יא, דער טאטע ז"ל האט עס געהערט פון זיין מאמע, זי האט עס פאר אים אזוי דערציילט.

2

ובהזדמנות אחרת הוסיף רבינו שליט"א שזקנתו אמרה שהאנשים אמרו שעל ידי המרחץ הביא לה ישועתה, אולם האמת היא שכאשר דודה הק' נמצא שם, אוי אפשר להיוושע שם.

עלינו ועל בנינו ועל דורותינו

אז איר וועט קומען הערן מוצש"ק
וועט איר זיך אייגנדייבן אין דעם סדר

אז איר וועט זיך אייגנדייבן אין דעם סדר
וועט איר ענדיגן ששה סדרי משנה

אז איר וועט ענדיגן ששה סדרי משנה
וועט איר דאס לערנען מיט אייער קינד

גיין, האט די צווייטע געזאגט 'ס'איז א שאד יעצט אפצולאזן אזא טאג, איך וועל גיין מארגן, און כ'וועל נישט פארשפעטיגן מארגן, און איינע איז יא געגאנגען, און פאר די צווייטע וואס איז אנגעקומען דעם אנדערן טאג, האט איר דער שינאווער רב געזאגט 'נעכטן האב איך אזוי געזאגט'. די וואס איז געקומען ביים יום החופה האט טאקע געהאט, און די אנדערע האט פארשפעטיגט.

רבינו כיבודו לברך על הפירות

*

האדמו"ר מפשעווארסק התנצל על קוצר הזמן מכיון שהוא מרוד במעורבות מצוה של שבע ברכות

*

רבינו קם ללוחותיו ובאמצע הדרך שאל רבינו על א' מבני האדמו"ר מפשעווארסק שהגיע אז

רבינו: דאס איז דער חתן?

האדמו"ר מפשעווארסק: דאס איז א ברודער.

רבינו: דער אויבערשטער זאל העלפן אי"ה ב"י אים אויף שמחות.

ואמר רבינו: אברהם אבינו האט אונז אויסגעלערנט (בראשית יח, טז, 'ואברהם הולך עמם לשלח') אז מ'דארף גיין באגלייטן...

די תורה פארציילט עס, די תורה איז דאך נישט סתם קיין סיפורי מעשיות, די תורה וויל אונז אויסלערנען.

האדמו"ר מפשעווארסק: א גוטע נאכט.

רבינו: א גוטע נאכט, א גוטע נאכט.

האדמו"ר מפשעווארסק: מ'זאל הערן בשורות טובות.

יצחק - וואס האט אים באגלייט - האט געמיינט אז דער זיידע וואס איז נאך געווען א יונגל וועט אנהויבן צו מומשען, ווייל מ'האט אים אנגעזאגט ער זאל בעטן א ברכה, האט ער אים אנגעהויבן צו בארוהיגן, האט ער געזאגט 'כ'האב פארשטאנען אז דער שינאווער רב זאגט אז ער וועט מיך בענטשן ב"י די חתונה, און אזוי איז טאקע געווען, דער שינאווער רב איז טאקע געווען אויף די חתונה.

ב"י די חתונה איז געווען א פלא, די חתונה איז דאך געווען אין טארנא, און דער שינאווער רב איז געקומען צו פארן, און ס'איז געקומען א גרויסער עולם, אסאך אידן זענען געקומען, דער שינאווער רב איז שוין געווען לעת זקנתו - שנת תרנ"ו איז געווען די חתונה - און טארנא איז געווען א שטארק חסידישע שטאט, און אסאך שינאווער חסידים האבן דארט געוואוינט, און פון די פרעמד איז מען אויך געקומען, אזוי צושטופט איז געווען אז מ'האט נישט געקענט ארויס גיין צו די חופה.

אינעם טאג פון די חתונה, האט דער שינאווער רב געזאגט 'ווער עס דארף א ישועה געהאלפן צו ווערן מיט קינדער, זאל קומען, ס'איז ארויס געגאנגען א קול אז דער שינאווער רב האט אזוי געזאגט, זענען געקומען אידן וואס האבן געדארפט ישועות.

עס איז געווען דארטן צוויי נשים וואס האבן ל"ע נישט געהאט קיין קינדער, און ס'איז געווען א טאג וואס מ'האט געקענט פארקויפן - ס'איז דאך געקומען אסאך מענטשן - האט איינע געזאגט פאר די צווייטע 'דער שינאווער רב איז דא און ער האט געזאגט אז מ'קען געהאלפן ווערן, לאמיר

אברכים ובעלי בתים

יעדער יחיד מחברי קהלתנו הי"ו בלי יוצא מן הכלל

משניות מיינט מיר?

קימט הערץ מוצש"ק וארא

ביקור בבית הגה"צ ר' ארי' ווייס שליט"א

דומ"ץ וויזשניץ ב"ב בלאנדאן

יום ג' פרשת תולדות תשע"א לפ"ק

גדולי ישראל פון דארט, און אויך נישט פון די תלמידי החתם סופר, נאר ער האט גערעדט פון די בעלי בתים פון פרעשבורג.

רבינו: אזוי האט ער געזאגט, פון פרעשבורג, פון אויבער-לאנד?

הגר"א: אזוי איז געווען זיין לשון 'בעלי בתים פון פרעשבורג'.

ער האט דערציילט א מעשה וואס ער אליין האט בייגעוואוינט, אין גראסווארדיין איז געווען א ראש הקהל אינעם שטאטישן בית מדרש, נישט קיין גרויסער מר בר רב אשי, און זיין ווייב איז אוועק ל"ע בשעת א לידה. דער אהבת ישראל האט נאך געלעבט, אבער ער פלעגט נישט גיין צו אלע לוויז, נאר ער פלעגט שיקן די קינדער, דעמאלטס האט ער אויך געשיקט די קינדער צו די לויז, דארט - ביי די לויז - איז געווען א דיין, און דער אלמן האט מכבד געווען דעם דיין צו זאגן א חספה, און דער דיין האט אנגעפאנגען צו זאגן אז חז"ל דרש'ענען סוף פרשת שמיני, 'להבדיל בין הטמא ובין הטהור', און נאכדעם שטייט 'אשה כי תזריע וילדה זכר', אויב מ'איז מבדיל בין הטמא לטהור, איז מען זוכה צו אשה כי תזריע וילדה זכר.

רבינו: דער מדרש דרש'נט דארט אזוי (ויק"ר פי"ד ס"ז).⁴

הגר"א: ס'איז א שמחה אין די גאנצע שטאט אז עס איז צוגעקומען נאך א רב דאזי (בהכתרת הגה"צ רבי יוסף בנימין וואזנער שליט"א כאב"ד קהילתנו הק' בלאנדאן).

דער ברעזשאנער רב (הגאון בעל שו"ת מהרש"ם) האט אמאל געזאגט ווען ס'איז געווען א מגיפה אין די שטעט ארום און ארום, און אין די שטאט ברעזשאן איז נישט געווען די מגיפה, אז דאס איז ווייל ביי אים איז אפן די טיר בייטאג און ביינאכט אז מ'זאל קענען אלעמאל קומען פרעגן א שאלה, ער האט קיינמאל נישט פארמאכט קיין טיר, ס'איז דא אפילו אין מהרש"ם א תשובה אויף דעם ענין, מ'ברענגט אז פון מסכת שמחות (פ"ה) איז דא א משמעות אז ס'איז דא עיניו הדין אפילו ביי איסור והיתר, מ'לערנט עס פון אס ענה תענה אותו (שמות כב, כב).

רבינו: דאס מיינט אז נישט נאר ביי דיני ממונות איז דא עיניו הדין ועי' במור חו"מ סי' א', נאר אפילו ביי שאלות פון איסור והיתר.

הגר"א: ער ברענגט א של"ה הק' אז אפילו ביי איסור והיתר איז אויך שייך עיניו הדין, די משנה זאגט דאך אין אבות (פ"ה מ"ה) חרב בא לעולם על עיניו הדין, לויט דעם שטימט דאך דאס ווארט פונעם מהרש"ם, אז דאס וואס זיין טיר איז געווען אפן, איז געווען די הצלה פונעם חרב.

ודיברו משבח הקהילות שבימים הקודמים

הגר"א: דער רבי דער אמרי חיים ז"ל האט ליב געהאט צו רעדן פון די קהילות אין אונגארין, און ווען ער האט געבויעט דעם שיכון האט ער געזאגט אז ער וואלט געוואלט בויען א שיכון אז עס זאל זיין דארטן אזוי ווי די בעלי בתים פון פרעשבורג, ער האט נישט גערעדט פון די

4

וז"ל המדרש: ד"א אשה כי תזריע וה"ד (קהלת יא) תן חלק לשבעה וגם לשמנה תן חלק לשבעה אלו ז' ימי נדה וגם לשמונה אלו ח' ימי המילה אמור הקב"ה אם שמרת ימי נדה אני נותן לך בן ואת מולו לשמנה ימים הוי וביום השמיני ימול בשר ערלתו, ע"ש.

הזמן גרמא

בהיכל בית מדרשינו הגדול 14 הופפער סט.

משניות הורא
תיקון בימי
השיבת בני"ם

כמבואר בספה"ק

ראה מראי מקומות במודעה נפרדת

די אשכנזים ביי די 'חברה ש"ס שוהל', וועגן היזק שאינו ניכר (תחילת מס' כ"ב), און האט דארט געזאגט א ווערטל 'היזק' ס'איז אשאד, 'שאינו ניכר' אז ס'דערקענט זיך נישט אויף די פנימ'ער...⁶

דער זיידע ז"ל דער קדושת יו"ט איז געפארן קיין פרעשבורג באזוכן דעם שבט סופר,⁷ ער איז געווען פון

6

בס' המאורני ח"ל להגה"ח רבי חנני יו"ט ליפא שווארץ ז"ל (ח"ב, עמ' קל) מביא הסיפור וז"ל: בימי כהונתו של רבינו ברבנות אורשיווא שבת פעם את שבתו בעיר גראסווארדיין, ובמוצאי שבת קודש התקיימה מסיבת סיום הש"ס באחד מבתי המדרשות דשם, ובתחילה לא עלתה בדעתם להזמין את רבינו להשתתף בהמסיבה, אולם ביום השבת נמנו וגמרו להזמין את רבינו, ובמוצאי שבת קודש בא הראש הקהל מו"ה שלמה זלמן אולמאן ע"ה (אביו של ר' ישראל שהי' אח"כ הראה"ק) לאכסניית רבינו להזמין, ובבואו לשם פגש את המשב"ק הרה"ח ר' פייוויש אשכנזי ז"ל הי"ד ואמר לו שברצון אנשי הקהילה שרבינו יפאר את המסיבה וישא מדברותיו לפנינו, נענה ר' פייוויש ואמר לו שכפי הנראה לא יוכל רבינו להופיע משום שהוא טרוד עד למאוד, ורבינו בשמעו את דבריו רמו לו שברצונו להיענות לבקשתם להופיע שם, ואכן רבינו הופיע בהדרתו לבית המנסת, ושמה נתאספו בני הקהילה שהיו בעלי בתים ולומדים מופלגים, אך רובם ככולם היו בלי התימות זקן, ורבינו דרש לפניו במילי דשמעתתא בסוגיא דהיזק שאינו ניכר שבמס' גיטין, והבעלי בתים פלפלו עמו ארוכות וקצרות כאשר הדוותא דשמעתתא נסוך על פניהם, והיה ניכר עליהם שנהנו מאד מזה וגם רבינו נהנה לפלפל עמהם, בסיום הדרשה אמר להם רבינו הנה עכשיו למדנו בסוגיא דהיזק שאינו ניכר, ולכן אומר לכם פשט חדש בהסוגיא "היזק עס איז א שאד, שאינו ניכר אז ס'דערקענט זיך נישט אויף אייער פנימ'ער", היינו מכיון שלא היה על פניהם התימות זקן ואינו ניכר כלפי חוץ גודל הפלגתם בידעיות התורה, ואמר לפרש דברי הכתוב (שמות כ, י"ז) בעבור תהיה יראתי על פניהם, היינו שיהא ניכר יראת שמים על פניהם על ידי שלא תשחיתו את פאת זקנם...

7

עיי' בס' שבט סופר עה"ת (ש"ל בשנת תשס"ג) בתולדות המחבר מובא מכתב ממרן הקדושת יו"ט להשבט סופר בענין אסיפות לתיקון הדת, וכן מובא שם ממאורעות שאותן התקופה בהקאנצללי.

הגר"א: יא, האט ער ווייטער געזאגט, ווי אזוי קען זיין אז ביי איד א שומר תורה ומצוות זאל אזאנס פאסירן בשעת א לידה, נאר די משנה זאגט (שבת פ"ב מ"ו) על שלש עבירות נשים מתות בשעת לידתן, על שאינן זחירות בנדה בחלה ובהדלקת הנר, האט ער געזאגט, חז"ל זאגן נישט אז מ'איז נישט געגאנגען מיט די כיסוי הראש אזוי ווי עס דארף צו זיין, דאס לשון איז נישט 'שאינן מקיימות', נאר די כוונה איז, אפילו מ'האט יא מקיים געווען אלע דריי מצוות, נאר שאינן זחירות, מ'איז נישט געגאנגען אנגעטוהן אזוי ווי עס דארף צו זיין, און 'זחירות' קען מען עס נישט אנרופן, און אזוי האט ער געשריגן און אריינגעזאגט שארפע ווערטער, דער אמרי חיים ז"ל האט געזאגט מיט דעם לשון – כאטשיג ער איז נישט געווען געוואוינט אזוי צו רעדן – כ'האב געמיינט אז דעם דיין גייט מען יעצט פירן צום בית החיים פאר איר.../ און דערווייל ווען ער האט געענדיגט דעם הספד, איז צוגעגאנגען דער אלמאן צום דעם דיין און אים געגעבן א קוש אין די האנט, און זיך באדאנקט פאר אים. דאס איז געווען די דרך ארץ וואס מ'האט געהאט פאר די רבנים דארטן.⁵

רבינו: ווען דער פעטער ז"ל (מרן רבינו בעל דברי יואל ז"ל) איז געווען אין גראסווארדיין, האט ער געזאגט א דרשה פאר

5

בסו"ס שו"ת שרגא המאיר מביא בשם אביו הגה"צ רבי דוד צבי שנייבאלג ז"ל דומ"ץ וויניצא ששמע הסיפור מהאמרי חיים, וכותב שהרב המספיד היה הגאון רבי יעקב שלו קליין הי"ד שברכות הימים היה אב"ד בעיר האלמין, וכותב שאותו ראש הקהל היה בעל חסד גדול, והעמיד דירתו להאבדת ישראל בעת בואו להתגורר בעיר גרוסווארדיין, והיה אדם שוע ונכבד.

ומספר שהאהבת ישראל קרא לבניו אחר הלווי' ושאל אותם האם שמעו את ההספד, ואמר להם הרי אתם תשמשו ברבנות בעיירות, אזי תלמדו מננו איך לקיים הולא תגורו מפני איש במלוא מובן המילה, ועיי"ש הסיפור באריכות.

**יעדער איד דארף קענען משניות
יעדער איד קען קענען משניות**

**קומט הערן
דברי הסברה**

**קומענדיגן מוצאי שב"ק וארא
אין ביהמ"ד הגדול 14 הופער**

איינעם פון די משפחה, אז דער סאטמאר רב ז"ל דער דברי יואל האט געהאט א גרויסע ישיבה, אבער ער דער ווישעווער רב האט דאך געהאט א ישיבה פון פיר הונדערט בחורים, און פון דעם וועגן פון דארט קומען ארויס גדולי תורה, עפעס כלים מפוארים, און ער האט דאך פיר הונדערט בחורים, און דאך זעהט ער נישט ס'זאל ארויס קומען פון אים... ס'קומען ארויס פון זיין ישיבה פיינע בעלי בתים און נישט מער, אזוי האט ער זיך באקלאגט פאר איינעם.

האט אים יענער געענטפערט, ווען א בחור וויל אריינקומען אין ישיבה ביים סאטמאר רבי'ן, איז דעם ערשטן זמן שטייט ער ביים עק מיט, ווער זעהט אים, ווער ווייסט פון אים, ווען ס'גייט אריבער א זמן און ער לערנט גוט, באקומט ער שוין א פלאץ, ס'גייט אריבער נאך א זמן און ער לערנט ווייטער גוט, באקומט ער נאך א בעסערן פלאץ, אז ער לערנט גוט צוויי דריי יאר, און ער איז פון די מצוינים פון די ישיבה, שטייט ער שוין אונטערן שטוהל, און נאכדעם באקומט ער שוין א פרי ביים מיט, אבער ביי אייך - ביים ווישעווער רב'ס ישיבה - איז דאך געווען שטארק 'אהבת ישראל', איז אז א בחור קומט אריין אין ישיבה גלייך נעמט איר אים ארום און מ'זאגט אים 'קום מיין טייער קינד', און גלייך באקומט ער שוין א פלאץ, און שוין באלד באקומט ער פירות, האט ער דאך שוין אלעס, איז פארוואס זאל ער לערנען...

*

דומ"ץ וויזשניץ כיבד את רבינו לברך על מיני

מזונות ויין

רבינו: לחיים, הצלחה און סיעתא דשמיא, מ'זאל קענען דינען דעם באשעפער מיט הרחבת הדעת.

אשכנזים, און ער איז געווען פון די חסידים, און אין די קאנצעליי, איז געווען א רייכעריי צווישן די צוויי מחנות, און דער זיידע איז דעמאלטס געפארן קיין פרעשבורג, און דאס האט געהייסן א 'פיוס'. און ווען דער קדושת יו"ט איז אהיים געקומען האט מען אים געפרעגט וואס ער זאגט צו די אויבער-לענדישע אידן, האט ער געזאגט 'זיי זענען גאנץ פיינע אידן, אבער ביי חסידישע אידן ווייסט מען אויך אז ס'איז דא אזא זאך 'קדש עצמך במותר לך' (עי' יבמות ב. - וברמב"ן ריש פ' קדושים).

דער זיידע ז"ל דער קדושת יו"ט האט געלערנט מיטן קאשויער רב רבי שאול בראך ז"ל - ווען ער איז געווען אין סיגוט א שטיקל צייט - און ווען ער איז אריין געקומען צום זיידן, האט דער זיידע געלערנט מיט אים א שיעור - ער איז דאך געקומען פון אויבער-לאנד פון נייטרא - שפעטער ווער ער האט חתונה געהאט קיין אוהעל, איז ער זייער שטארק נתקשר געווארן צו חסידים.

ווען ער איז געווען ביים זיידן, האט ער אמאל געזאגט פאר'ן זיידן, אז ביי די אויבערלענדער ישיבות לערנען די בחורים בעסער - דער קדושת יו"ט האט דאך אויך געפירט א ישיבה - האט דער זיידע אים געזאגט, אז א באלעבאסטע קאכט א זופ, לייגט זי אריין פארשידענע מינים ס'זאל זיין א בעסערע זופ, אז מ'דערלאנגט עס היים, האט עס א טעם, אבער אויב מ'דערלאנגט עס קאלט, מעג מען אריין לייגן די בעסטע זאכן, אבער ס'האט נישט קיין טעם. ער האט געמיינט צו זאגן אז אפילו אין אויבער-לאנד לערנט מען בעסער, אבער ביי חסידישע אידן לערנט מען מיט א ווארעמקייט און מיט א ברען.

הגר"א: דער ווישעווער רב ז"ל (כ"ק הגה"צ רבי מנחם מענדל האגער ז"ל בעמח"ס שארית מנחם) האט זיך אמאל באקלאגט פאר

אז מיר וועלן יעצט זיך
אנשליסן צו לערנען
3 משניות א טאג

וועלן מיר בעז"ה ענדיגן גאנץ
ששה סדרי משנה

וסעודה
מלצה מלכה
ומעמד הסברה
רבתי

**כל חברי קהלתנו
בלי יוצא מן הכלל**

בבית מדרשינו הגדול
14 הופפער סט.

Cong. Yetev Lev
D'Satmar
Boro Park

קהל יטב לב
ד'סאטמאר
בארא פארק

ביהמ"ד הגדול • ביהמ"ד 10 עוז • ביהמ"ד 15 עוז • ביהמ"ד 18 עוז • ביהמ"ד אברכים • ביהמ"ד ברך משה • ביהמ"ד דברי יואל

Main Office: POB 190520 • Brooklyn NY • 11219 • 718-633-7140

בס"ד

סימן טוב ומזל טוב

בזה הננו מודיעים לכל הקהל הקודש אנשי שלומינו אשר
לרגל השמחה השורה במעונו של

הגה"צ גאב"ד דקהלתינו שליט"א

הולדת נינו אצל נכדו הרב משולם זושא מייזליש שליט"א

בן בנו הגה"צ ר' חיים צבי שליט"א

ראש ישיבתינו הק' בבני ברק ורב דקהלתינו הק' באלעד

יתקיים אי"ה השמחת

שלום זכר

בליל שב"ק זו - פ' וארא הבעל"ט

בבית מדרשינו הגדול

הנהלת הקהלה

דרוש לפרשת השבוע מכ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

וכתב בזה א"ז הרה"ק רבי מרדכי דוב מהארנסטייפל זללה"ה בעמק החכמה (פ' שמות) בשם הגאון מו"ה בנימין זאב ז"ל אב"ד זמיגרוד, בענין יציאת מצרים, שהקב"ה שלח את משה רבינו ואמר לו אהרן אחיך הוא יהיה לך לפה ואתה תהיה לו לאלהים (שמות ד טז), והיינו שמשה הוא שליחו של הקב"ה והוא יעשה את אהרן שליח שני, ולזה אמר משה למה הרעותה לעם הזה למה זה שלחתני, פי' ולא את אהרן, הרי ומאז באתי אל פרעה וגו' והצל לא הצלת, וכיון דעדיק לא הצלת מוכח שהדבר תלוי ברצונו, וכיון דאי אפשר בעל כרחו הוי רק מילי דלא מימסרו לשליח, ועל זה השיב לו הקב"ה כי ב"ד חזק"ה ישלחם, שבאמת בעל כרחו ישלחם, ואם כן דומה לשליח גט דכיון דיכול לגרש בעל כרחו ואינו תלוי ברצונה לא מיקרי מילי ושפיר מימסרו לשליח, והכא נמי בעל כרחו יגרשם ולא הוה מילי, ומה שחצף פרעה את פניו הוא משום שהשי"ת חפץ בזה להרבות מופתים בשמים ובארץ, עכ"ד.

ולפי זה יתבאר הכתוב ולא שמעו אל משה מקוצר רוח ומעבודה קשה, דאף על פי שמקודם האמינו, מכל מקום כיון שראו שהדבר תלוי ברצונו של פרעה, ואדרבה הכביד העבודה יותר עליהם, אם כן הוי מילי ולא מימסרי לשליח שני דהיינו אהרן, ומשום הכי לא שמעו אל משה. **ולזה** אמר משה רבינו הן בני ישראל לא שמעו אלי מטעם האמור דמילי לא מימסרי לשליח, ואך ישמעני פרעה ואני ערל שפתים, שאיני יכול לדבר בעצמי אל פרעה אלא על ידי שליח, וכיון שהכביד את לבו ותלוי ברצונו, אם כן הוי מילי ולא מימסרו לשליח, ועל זה בא הדיבור אל משה ואל אהרן להוציא את בני ישראל מארץ מצרים, ומעתה הוי גם אהרן שליח ראשון דמהני בכל אופן.

והנה לשיטת השלטי גיבורים דבקידושי שטר שליח עושה שליח, י"ל דהכא נמי היה כאן בשטר, על פי מה דאיתא במדרש (שמו"ר פ"ח ס"ג) ואת המטה הזה תקח בידך, אמר רבי יהודה עשר מכות חקוקות עליו נוטריקון דצ"ך עד"ש באח"ב, אמר לו הקב"ה בטכסיס הזה הבא עליו את המכות. ויתכן שהמטה היה כעין שטר שנרשם עליו אזהרת היציאה, ולא הוי מילי לחוד ושפיר נמסרו לשליח.

ועוד יש לומר על פי המבואר בפנים יפות (פ' חיי) דדוקא איש אחר אין שליח עושה שליח, אבל עבד לרבו דיידו כיד רבו דמי (בבא מציעא צו.) עושה שליח, גם לענין

מה כתיב למעלה בענין, וישב משה אל ה' ויאמר אדני למה הרעותה לעם הזה למה זה שלחתני, ומאז באתי אל פרעה לדבר בשמך הרע לעם הזה והצל לא הצלת את עמך, ויאמר ה' אל משה עתה תראה אשר אעשה לפרעה כי ביד חזקה ישלחם וביד חזקה יגרשם מארצו, וידבר אלהים אל משה ויאמר אליו אני ה', ופירש"י אני ה', נאמן לשלם שכר טוב ונאמן להפרע. יש להבין איך יכנה מדת הרחמים על מה שהשי"ת הוא נאמן להפרע.

(ב) **וידבר משה כן אל בני ישראל ולא שמעו אל משה מקוצר רוח ומעבודה קשה**, והקשו המפרשים הלא לעיל מיניה כתיב (שמות ד לא) ויאמן העם, ואיך נתהפכו בזמן קצר כזה שלא שמעו אל משה.

(ג) **וידבר משה לפני ה' לאמר הן בני ישראל לא שמעו אלי ואיך ישמעני פרעה ואני ערל שפתים**. פירש"י זה אחד מעשרה קל וחומר שבתורה, והקשו המפרשים הא קל וחומר פריכא הוא, כי בני ישראל לא שמעו אל משה מקוצר רוח ומעבודה קשה, וטעם זה לא שייך אצל פרעה.

(ד) **במדרש רבה** (פ"ה ס"ב) ויאמר אליהם מלך מצרים למה משה ואהרן, מהו למה, אמר להם אתם למה ודבריהם למה, וצריך ביאור כפל הלשון אתם למה ודבריהם למה.

ויתבאר בהקדם מה דאיתא במס' קידושין (דף מא.) האיש מקדש בו ובשלוcho, ובגמרא מפרש, דיליף שליחות לקידושין מגירושין, מה התם משוי שליח, אף הכא נמי משוי שליח. ואמרינן התם דבגירושין שליח עושה שליח שני. ופליגי הראשונים אי בקידושין שליח עושה שליח שני, ומצינו ג' דעות (הובא ברמ"א אה"ע סימן ל"ה ס"ו ובבית שמואל סקט"ו), א' דעת המרדכי (גיטין ס"ו פ' התקבל סימן ת"נ בשם י"מ) שיכול למנות שליח כשיש ביד השליח כסף או שטר, ב' שיטת הקדוש מרדוש (הובא בהגהות מרדכי קידושין סימן תק"ה) דדוקא בגירושין דיכול לגרש בעל כרחו, שליח עושה שליח, אבל בקידושין דלא נגמר הדבר, דהא אינו יכול לקדשה בעל כרחו שמא לא תרצה לקבל, והוי מילי, ומילי לא מימסרו לשליח, ואין השליח יכול למנות שליח שני, עכ"ד. ג' דעת השלטי גבורים (על הרי"ף קידושין מא. בשם הרי"א) והתוס' רי"ד לחלק, שאם השטר קידושין בידו דאז אינו יכול לקדשה רק בשטר זה, אז יכול למנות שליח אחר, אבל כששולח כסף שאין קפידא אם יחליף, אינו יכול למנות שליח, שאין לו אלא שליחות דברים שיכול לקדשה בכל כסף שירצה, והדברים אינן נמסרים משליח לשליח.

רק מילי דלא מימסרו לשליח ואיך נעשה אהרן שליח לדבר לפרעה, ואם תאמר דידו של משה כידו של הקב"ה דהוי עבדו, אם כן דבריכ"ם למה, הא לאו בעל דברים ידידי אתם, דלא מהני הרשאה, ואם כן למה תפריעו את העם ממעשיו.

ובזה יבואר על נכון טענת משה רבינו, למה הרעותה לעם הזה למה זה שלחתני, הא על כרחך יש לי דין עבד דאם לא כן אין שליח עושה שליח, אבל אם יש לי דין עבד תו לא מהני הרשאה, ואם כן למה זה שלחתני? הלא יאמר פרעה לאו בעל דברים את.

ועל זה וידבר אלקים אל משה ויאמר אליו אני ה', ופירש"י נאמן להפרע, על פי מה שכתב א"ז זללה"ה בייטב לב (ריש פרשתו) לפרש המדרש (שמו"ר פ"ה סכ"ז) דבאותו שעה שאמר משה למה הרעותה בקשה מדת הדין לפגוע במשה, כי מקודם לכן לא נשתעבד משה דשבת לוי לא השתעבד, אבל עתה שאמר למה הרעותה, נכנס גם הוא בכלל השעבוד, עכ"ד. ומעתה כיון שנכנס משה בכלל השעבוד שוב אין פרעה יכול לומר לאו בעל דברים ידידי את, וזה שאמר אני הוי"ה זו מדת הרחמים, נאמן להפרע שיהיה משה בכלל השעבוד, ובשכר זאת זכו ישראל לצאת ממצרים.

שליחות שקיבל עליו אדונו הוי נמי עבדו כמו גופו ממש, עכ"ד. (ועיין בשו"ת חתם סופר או"ח סי' קע"ו לא נחא ליה סברא זו, עי"ש). והנה משה רבינו נקרא (יהושע ח לג) עבד ה', ואם כן היה כביכול ידו כיד רבו זה הקב"ה, ואם כן כשעשה משה לאהרן שליח, היה אהרן שליח ראשון ולא שליח שני, ושפיר באו להתרות לפרעה.

אמנם ביושב אהלים (שמות עמוד קכב) הביא בשם ספר מעלות לשלמה, דלכאורה מאי אהני שליחותיהו דמשה ואהרן, הא יכול פרעה לאמר להם לאו בעל דברים ידידי אתם, ותירץ שהקב"ה עשה את משה מורשה באומרו (שמות ד יב) ועתה לך ואנכי אהיה עם פוך, דהיינו שאמר לו פוך כפי, שהוא לשון הנאמר בהרשאה, ובהרשאה קי"ל דאינו יכול לומר לו לאו בעל דברים ידידי את, עכ"ד. אך קי"ל (חו"מ סי' קכ"ג סי"ג) שאין האדם יכול להרשות את עבדו, ואם כן אם היה לו למשה דין עבד, לא מהני ביה הרשאה, ושפיר היה יכול פרעה לומר לאו בעל דברים ידידי את.

ומעתה י"ל כי פרעה בא אליהם בטענת ממה נפשך, שאם היה לו למשה דין עבד, לא מהני בו הרשאה ולאו בעל דברים ידידי את, ואם היה לו הרשאה דהוי שליח, איך עשה שליח שני. וזה שאמר פרעה את"ם למה, היינו למה באתם שני שלוחים משה ואהרן, הא לא הוי

מתוך דברות קודש בסעודת רעוא דרעווין

פרשת ויהי שנת תשע"א לפ"ק

כלי המעכב שפע הפרנסה

גורע די פרנסה פון אידישע קינדער, דאס איז ליידער מכשיל אידישע קינדער מיט ראיות אסורות, מען קוקט וואס מען טאר נישט, און דאס נעמט צו די פרנסה פון אידישע קינדער, והן הנה היו בעוכרינו, דאס איז מגרע די פרנסה פון אידישע קינדער, ברוחניות לאזט זיך דאך גארנישט זאגן וואסערע פגם מען איז פוגם, נאר אפילו בגשמיות איז עס לויטן ישמח משה שטארק פוגע און ס'איז גורע אין די פרנסה.

יעצט ווען מען שטייט מיר אין די געהויבענע זמנים וואס זענען זמני תשובה, דארף מען זיך מקבל זיין צו זיין ערליך און אפגעהיטן, צו האבן אפגעהיטענע אויגן און אפגעהיטענע מחשבות, וועט דער אייבערשטער העלפן אז די פרנסה וועט אויך ווערן בהרחבה גדולה, אז מען וועט זיך אכטונג געבן וועט דער אייבערשטער משפיע זיין שפע ברכה פאר אידישע קינדער.

ליידער אין די לעצטע זמנים איז אפגעשוואכט געווארן די פרנסה פון אידישע קינדער, גארנישט איז נישט קיין מקרה, יעדע זאך ווייזט מען פון הימל, ס'איז באקאנט די ווערטער פון הייליגן ישמח משה (פ' מקץ) אז ווייל מען זינדיגט און מען איז נישט אפגעהיטן, מען געט נישט אכט אויף די אויגן צו אויף די מחשבות, דאס ברענגט א חסרון אין די פרנסה פון אידישע קינדער. מען זעט ליידער ווי דער מצב הפרנסה גייט מדרגא לדרגא מיום ליום, און דאס איז ווייל דער מצב הרוחני ווערט ארגער פון טאג צו טאג, איז מען מעורר פון הימל צו ווייזן פארוואס דאס קומט.

מען ברענגט אריין די כלי ארויסצוהעלפן די פרנסה, און מען נעמט זיך נישט אין אכט אז די כלים וואס זענען מכשיל מיט ראיות אסורות, דאס איז נישט א כלי וואס העלפט צו די פרנסה, נאר אדרבה ואדרבה ס'איז נאך

די בכל אתר ואתר בכל מקומות מושבותיהם

בני ברק • אלעד • ירושלים • בית שמש • לאנדאן
אנטווערפן • מאנטשעסער • וויען

שמחות אנשי שלומינו קהל עדתינו שיחיו

וויליאמסבורג • בארא פארק • קרית יואל • מאנסי
לעיקוואד • מאנטריאל • אוסטראליע

השמחה במעונם

ברכת מזל טוב

הנגנו משגרים ברכת מז"ט חמה ולבבית לאנשי שלומינו תומכי וידידי כוללנו הק' די בכל אתר ואתר כאו"א בשמו הטוב יבורך

קרית יואל

הולדת הבנים

- ר' אברהם יושע בערקאוויטש נ"י
- ר' שמואל (ברמי) בראך נ"י
- ר' שלמה יצחק מאסרי נ"י
- ר' יקותיאל חנני' סימאן נ"י
- ר' מנחם מענדל עקשטיין נ"י
- ר' מאיר שפיטצער נ"י

הולדת הבנות

- ר' קלמן וואלף גפן נ"י
- ר' וואלף גרובער נ"י
- ר' יואל (בהרי"א) מענדלאוויטש נ"י
- ר' חיים פריעדלענדער נ"י
- ר' מרדכי יודא שווארץ נ"י
- ר' ישראל יצחק שטיינבערג נ"י

הכנסת בניהם לעול התורה והמצוות

- הרב דוד יצחק ווערצבערגער שליט"א
- ר' יצחק מיטעלמאן נ"י
- מו"ה עמרם סאבאוויטש הי"ו
- מו"ה אלעזר פריעדמאן הי"ו
- מו"ה שמואל לאנדא הי"ו
- מו"ה חיים פאלאטשעק הי"ו
- מו"ה אליקים געציל פרענקל הי"ו
- מו"ה יקותיאל אלי' אייגנער הי"ו
- מו"ה מענדל ווייס הי"ו

בארא פארק

הולדת הבנים

- ר' אברהם משה יעקב דאנציגער הי"ו
- ר' מנחם זאב בינער הי"ו, תאומים
- הרב אלכסנדר חיים בן הרב מאלעסק אשכנזי
- ר' משה יושע ווערצבערגער הי"ו

הולדת הבת

- ר' מנחם מענדל גרויס הי"ו

לנישואי צאצאיהם

- הרב מענדל גאלד שליט"א, רב דק' בית א שר
- ר' ליפא שפילמאן הי"ו

קול רינה וישועה באהלי צדיקים

ברגשי גיל וחדוה הננו משגרים בזה ברכת מז"ט חמה ולבבית למע"כ מורינו הגה"צ ראש ישיבתנו שליט"א ולאבי הגאון הצדיק גאב"ד דקהילתנו בארא פארק שליט"א להולדת נכד נ"י
אצל בנו - נכדו הרב משולם זושא הי"ו

בני ברק

הולדת הבנים

הרב ר' אברהם פייערוערגער שליט"א, אלעד ולאבי ר' זאב אלכסנדר פייערוערגער הי"ו ולאבי ר' יואל וואנאצקער הי"ו ולאבי ר' יוסף פנחס וואנאצקער הי"ו ולחותנו ר' אדוניהו קליין הי"ו ולזקינו ר' שאול אהרן וואנאצקער הי"ו

הולדת הבנות

ר' חיים שווארץ הי"ו ולאבי ר' משה שווארץ הי"ו, ולחותנו ר' יעקב ריביל הי"ו
ר' יוסף חיים ווייס הי"ו ולאבי ר' דוד מאיר ווייס הי"ו, ירושלים ולחותנו ר' מנשה ברוך קליין הי"ו ולאבי הרב נחמן יאקאב שליט"א, ירושלים

הכנסת בנו לעול התורה והמצוות

- ר' מנחם צבי ראטער הי"ו
- ולאבי ר' משה יעקב ראטער הי"ו

לנישואי הבת

- ר' בנימין פוקס הי"ו

בית שמש

הולדת הבת

הרב אלטער פישל וואגשאהל שליט"א ולאבי הרב ברוך יודא מלאנצט שליט"א

מאנטריאל

הולדת הבן

- ר' מרדכי וועבערמאן נ"י
- ולחותנו ר' משה חיים ווערצבערגער נ"י

וויליאמסבורג

הולדת הבנים

- ר' מאיר ב"ר חיים אלעזר שפיטצער הי"ו
- ר' משה בער בן הרב ברוך ווייס הי"ו
- ר' אפרים בן הרב לייבוש וויינפעלד הי"ו

הולדת הבנות

- ר' יחזקאל ב"ר מנחם צבי טעללער הי"ו
- ר' אלעזר אלימלך ב"ר שלמה פארגעס הי"ו
- ר' שמואל מאיר ב"ר ישעי' בנימין שפילמאן הי"ו
- ר' אלי' מאיר ב"ר אברהם גוטמאן הי"ו
- ר' אהרן הערש בן הרב ישראל דוד הארפענעס
- הכנסת בניהם לעול התורה והמצוות

ר' חיים לעפקאוויטש הי"ו

- ר' שמואל שמעלקא לוסטיגמאן הי"ו
- ר' חיים שלמה ראזענבערג הי"ו
- ר' שלמה הערש שעהר הי"ו
- ר' יוסף שאול ליכטענשטיין הי"ו
- הרב אלעזר צבי הורוויץ הי"ו

לאנדאן

הולדת הבן

- ר' אלימלך שמשון ווייס הי"ו
- בן ר' משה חיים ווייס הי"ו, מנכ"ל מוסדותינו ב"ב
- חתן ר' אלעזר לעו הי"ו
- זקינו ר' יהושע ווייס הי"ו, חו"ז ר' ישעי' זאב לעו הי"ו

אנטווערפן

הולדת הבן

- ר' בערל מארקוס הי"ו
- בן ר' יצחק זאב הי"ו
- חתן הרב יוסף לייב קאהן הי"ו
- בן הגה"צ ר' בעריש קאהן שליט"א ראה"כ

הולדת הבת

- ר' ישראל מאיר וויעדער הי"ו
- בן ר' יעקב יצחק הי"ו, לאנדאן
- חתן ר' שמחה גליקמאן הי"ו
- הכנסת בנו לעול התורה והמצוות
- ר' יצחק יודא בן ר' צבי ארי' פרענקל הי"ו
- חתן ר' שמואל מארקאוויטש הי"ו

אירוסים צאצאיהם

ר' אלכסנדר חיים גוטמאן נ"י, וויליאמסבורג	החתן יואל יושע נ"י	ר' אברהם יודא הירש נ"י, וויליאמסבורג
ר' נחמיי' מארקאוויטש נ"י, וויליאמסבורג	החתן מרדכי נ"י	הרב רפאל מיללער ז"ל, וויליאמסבורג
ר' חיים הערש קליין נ"י, קרית יואל	החתן אברהם מרדכי נ"י	ר' צבי יודא אינדיג נ"י, וויליאמסבורג
ר' אברהם שאלילוף נ"י, קרית יואל	החתן שמואל נ"י	ר' דניאל ניווה נ"י, ארגענטינא
ר' חיים הערש גאלדבערגער נ"י, בארא פארק	החתן יעקב יואל נ"י	ר' וואלף פרנס נ"י, וויליאמסבורג
ר' נחום וועלץ נ"י, בארא פארק		ר' מרדכי גראס נ"י, מאנטריאל
ר' יצחק אייזיק גאלדשטיין נ"י, בני ברק	החתן חנני' יו"ט ליפא נ"י	הרב חיים יצחק הירש שליט"א, בני ברק
ר' אהרן ווייסהויז נ"י, בני ברק	החתן יחיאל מיכל נ"י	ר' חיים קובעטשעק נ"י, ירושלים

נישואי צאצאיהם

ר' אלימלך רוטנער נ"י, וויליאמסבורג	החתן יוסף נ"י	ר' אברהם מרדכי ענגעל נ"י, ירושלים
ר' אהרן לעוו נ"י, וויליאמסבורג	החתן וואלף נ"י	ר' ברוך יודא קליין נ"י, וויליאמסבורג
ר' יהושע גראס נ"י, ירושלים		ר' משה יוחנן קליין נ"י, בני ברק

אדער קען מען שיקן דורך א פקס אדער מייל

a.ch.bnb@gmail.com - FAX: 011-9723-6194389

צו מעלדן א שמחה קען מען זיך פארבינדן צו:

011-972-527648437 און אין אר"י 845-662-5579